Nagyatád

A Somogyi Néplap különkiadása • 1971. április 28.

KÖSZÖNTÜNK, NAGYATÁD!

Megyénk egész közössége számára örömteli volt a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának döntése: Nagyatád várossá nyilvánítása. A megyei párt- és állami szervek céltudatos területfejlesztési politikáját, a helyi vezetés és a lakosság erőfeszítését, mindazok áldozatkész munkáját ismerték el ezzel, akik szeretik megyéjüket, szűkebb hazájukat. Legifjabb városunk a bizonyítéka annak, hogy csak a tervszerű építőmunka, a széles körű társadalmi összefogás biztosíthatja a településhálózat fejlesztését, a lakosság életkörülményeinek, gazdasági, kulturális és egészségügyi ellátásának javítását.

Jogos büszkeséggel mondhatjuk: megszületett Somogyország harmadik városa: Nagyatád. E történelmi esemény annak a hatalmas erőfeszítésnek az eredménye, amelyet a megye gadaságának fejlesztéséért, az iparosításért, a mezőgazdasági üzemek megszilárdításáért, a falvak arculatának megváltoztatásáért és az urbanizációért tettünk. Küzdelmünk a Tegyünk többet Somogyért! mozgalom lényege, és az marad a jövőben is.

Köszöntjük Somogy új városát: Nagyatádot, köszöntjük a város dolgos népét. Az avatást munkás hétköznapok követik. A városi rang a helyi párt- és állami vezető szervek és a város dolgozói számára a fejlődés új lehetőségét és fokozott kötelezettséget is jelent: biztosítani kell a feltételeket a lakosság igényeinek magasabb szintű kielégítéséhez.

Sok sikert kívánunk e szép és áldozatos munkához. Nagyatád dolgos népe mindig számíthat a megyei párt- és állami szervek támogatására.

MSZMP SOMOGY MEGYEI BIZOTTSÁGA
SOMOGY MEGYEI TANÁCS

ÉLETÜNK

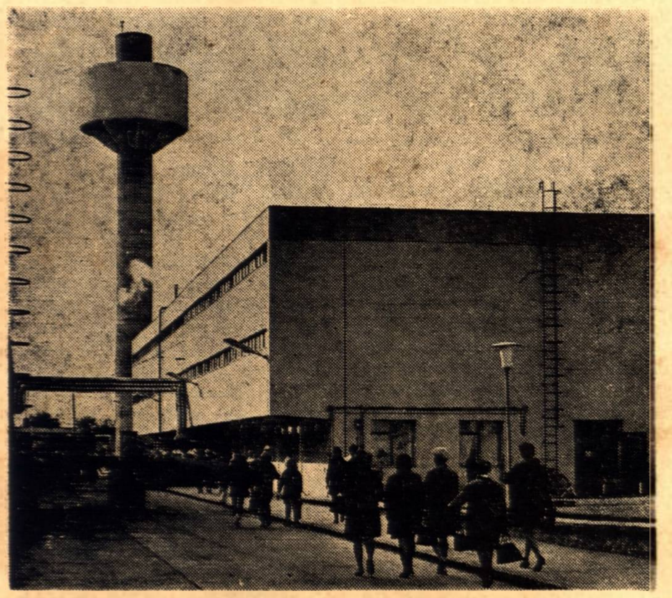

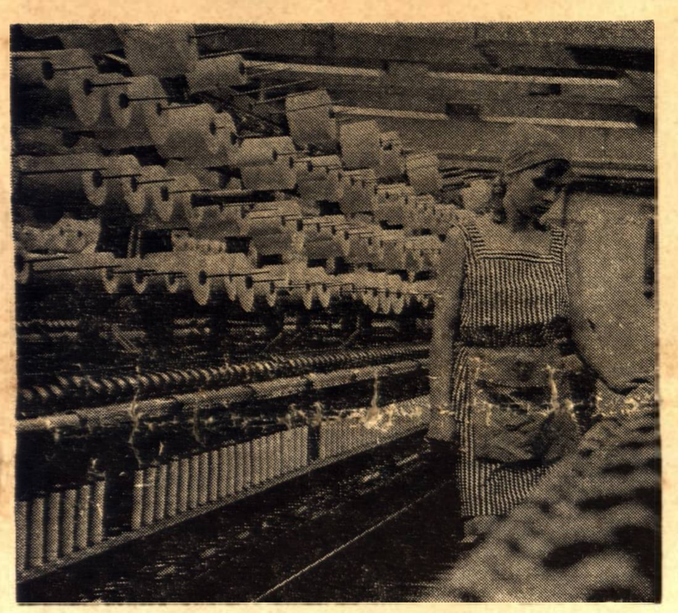

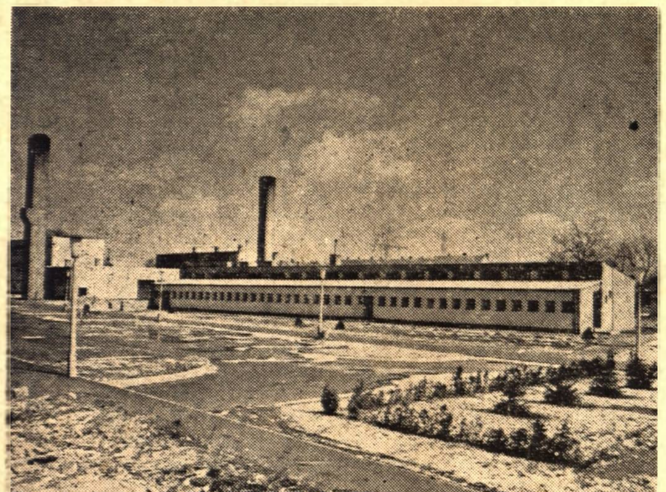

Összefogás az új óvodáért

A városi pártbizottság és a tanács kezdeményezésére a közelmúltban megbeszélést tartottak az üzemek, a vállalatok és a szövetkezetek szocialista brigádjainak vezetői. Elhatározták, hogy az óvodahiány enyhítése érdekében hozzájárulnak egy új 75 személyes óvoda építéséhez. A felhívást a cérnagyár, a konzervgyár, a Komfort Ktsz, a dohánybeváltó vállalat, a Danúvia, az ÁFÉSZ és a nyomda 32 szocialista brigádjának vezetője írta alá. Azóta újabb brigádok csatlakoztak a felhíváshoz. *A brigádok tagjai egynapi keresetüket ajánlották fel az óvodaépítésre, ezen kívül több társadalmi munkafelajánlást is tettek.* A konzervgyár Egyetértés, Május 1 és November 7 brigádjai már teljesítették is felajánlásukat, mert az egyik szabad szombaton dolgoztak, és keresetüket az óvodaépítés számlájára utalták át.

A szocialista brigádok felhívása visszhangra és támogatásra talált az egész városban. Az Atád Áruház közelmúltban alakult brigádja, amely most küzd majd a megtisztelő szocialista címért, ugyancsak bejelentette csatlakozását. A hivatalok, intézmények több alkalmazottja határozta el, hogy egynapi fizetésének megfelelő összeggel támogatja e nemes cél megvalósulását. A Szakmunkásképző Intézet növendékei egynapi keresetüket, illetve egynapi ösztöndíjukat ajánlották fel. Hasonló felajánlást tettek az általános iskola tanulói is, akik egy-egy forinttal járulnak hozzá az építéshez. A Lábodi Állami Gazdaság öt, a cérnagyár pedig tíz óvodai hely igényét jelentette be, s ennek megfelelő összeggel járul hozzá a költségekhez.

Ma született város

A hazánk, megyénk fejlődését jelző oszlopon új rovást húzhatunk, ismét gyarapodott a család, nőtt a gyermek. Újabb községek kaptak városi rangot, közöttük egy somogyi nagyközség is. Nagyatáddal háromra nőtt Somogy megye városainak a száma.

Ezúttal nem európai hírű helyről, nem természeti kincsekben gazdag, nem r[illegible] ta[illegible]vüli adottságokkal és nem híres történelmi múlttal rendelkező helységről van szó, hanem egy olyan Belső-somogyi községről, amely a maga emberségéből, a szülőföldhöz ragaszkodók és érte küzdők munkájából fejlődött, erősödött s tette jogosulttá magát — a felettes szervek támogatásával — a városi rangra.

Nagyatád a történelem során már kétszer volt mezőváros. Ezt a rangot árugyűjtő, árueloszto jellegének, vásárainak, kereskedelmi forgalmának köszönhette. Nagyatád, bármi is a hivatalos rangja, Belső-Somogy központja. Központja e gyönyörű tájnak, ahol a szél által formált homokbuckákat a derűs nyírfák, s a rengetegből visszamaradt erdőségek, a dombok között csavargó benszülött vizek tarkítják. A hűtlen kis folyók — a háromágú kedves és hűséges Rinya kivételével — igyekeznek faképnél hagyni a megyét. De a Rinya gyermekesen virgonc, végigfut az atádi erdők szélén, majd kettészakadva befut a Drávába. Jellegzetes somogyi táj ez, amely különös és maradandó élményt jelent mindenkinek.

Nem könnyű Somogyban az [illegible] gondjaink! Még néhány éve is sokan a hűtlen kis patakok példáját követve hagyták el ezt a vidéket. Mások — és ez volt a többség —, mint a hűséges Rinya, a dombok, a rétet alkotó fűszálak, maradtak. Dacoltak és küzdöttek a viharral, a gondokkal, a nehézségekkel. Tudták: e küzdelemben nincsenek egyedül, és munkájuknak lesz eredménye, mert a munka által itt is szebb lesz a világ. S a mostani ünnep megadja a bizakodók kérdésére az igenlő és elismerő választ.

Újból város Nagyatád. S ma inkább az, mint bármikor, hisz a korábbi város a vásárai, a fürdő mellett létesített gyönyörű szép parkja, gesztenyesora ellenére is falusi jellegű és tartalmú település volt. A ma született város fiatal. Több mint tízezer lakójának csaknem 42 százaléka negyven éven aluli: az iparban dolgozik a lakosságnak több mint ötvenhat százaléka; a világhoz jobban és korszerűbben kötődik, mint bármikor, hiszen naponta tizenegy személyvonat pár és tizenhét autóbuszpár fordul meg itt; kereskedelme ma is kiterjedt. Közel két évszázados álom valósul meg az ötszáz ágyas kórház építésével. Egészségügyi és oktatási hálózata kiterjed a környékre is. Ma már többszintes lakóépületeket is találunk nagy számban, korszerűbb a kommunális ellátás, a lakásokat villannyal, vízvezetékkel, szennyvízelvezető csatornával látták el.

Tudjuk, a jelenlegi állapot csak a kezdet. Ahhoz, hogy az újszülöttből felnőtt ember legyen, a szülőknek és a hozzátartozóknak — az itt élő lakosságnak és a megyei vezető szerveknek — még nagyon sokat kell tenniük. A nagyatádi emberek tudják, együttes erővel kell munkálkodniuk azon, hogy a városi rangot tartalommal töltsék meg. S ők akarnak. Akaratuk, hitük párosul felkészültségükkel, műveltségükkel. Ez biztosíték arra, hogy jól tudnak gazdálkodni javaikkal.

A Magyar Szocialista Munkáspárt politikáját magáévá tevő népünk, hazánk jelen[illegible]kedőben van. Az ország minden megyéje, városa, községe folytatja az eredmények gyarapítását. Ezt tette és teszi Nagyatád is, amely ma város lett.

Szép szülőföldem új városa: Nagyatád, köszöntelek! Kívánom, hogy növekedj, erősödj, szépülj az itt élő emberek javára, megyénk örömére!

Böhm József,
a megyei tanács elnöke

Városavató — magnóval

Már az Elnöki Tanács rendeletének megszületése napján csörgött a telefon a megyei és a nagyatádi tanácson, s aztán még sokszor egymás után, hogy az országos lapok, valamint a rádió munkatársai jó előre biztosítsák helyüket, és a városvezetők idejét egy kis beszélgetésre. A rádió munkatársa, *Kapusi Rózsa* több napot töltött Nagyatádon, hogy húszperces városavató műsorához interjúalanyokat keressen.

Mire a város újságja megjelenik, a műsor már valószínű a szalagtárba kerül, s nem árulunk el kulisszatitkokat, ha megírjuk, hogy is készült a műsor. Egy teljes délutánt szántak a megbeszélésre. *Gémesi Sándor, Hamvas János, Kovács János, Dorcsi Sándor* jobbnál jobb ötleteket adtak Kapusi Rózsának, akinek egyik sem tetszett. Végül is összeállt a terv. Az atádiak lelkéről a legidősebb borbélymester vallott, a foglalkoztatottság és az ipar fejlődéséről Gémesi Sándor beszélt, a várossá alakulás folyamatáról Hamvas János nyilatkozott. Az Atád áruház igazgatói irodájában beszélgetett a riporter Torma László áruházvezetővel, s megmászta a József Attila kollégium negyedik emeletét is, ahol az április kilencedikén megnyílt padlásmúzeum kincseit mutatták be.

A műsor valamennyi szereplőjének felsorolása felesleges, a várost szerető, féltő, azért tenni akaró emberek foglalták mondatokba gondolataikat. Egyszerűen, nagy szavak nélkül, ahogyan azt az itt lakók évek óta teszik.

Az ünnepi hét programja

A szakbizottság nagy gonddal készítette el a várossá avatás ünnepségének programját, amely méltó az alkalomhoz.

Az MSZMP nagyatádi nagyközségi bizottsága és végrehajtó bizottsága városi bizottsággá alakuló ülését április 27-én tartotta. Ezen *Szigeti István,* a megyei pártbizottság titkára ismertette az Elnöki Tanács és a Somogy megyei Párt-végrehajtó Bizottság határozatát a várossá szervezésről.

Április 28-án zenés ébresztővel kezdődik az ünnepségsorozat. Nyolc órakor a Fegyveres Erők Klubjában rendezik meg az alakuló tanácsülést, majd 11 órakor városavató ünnepi nagygyűlés lesz a nagyteremben. Az ünnepi szónok *Losonczi Pál,* a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke. Délután sportrendezvényeken, este pedig táncmulatságon szórakozhatnak az atádiak.

Az ünnepi esemény alkalmával több kiállítás nyílik. A Fegyveres Erők Klubjában április 27-én nyitották meg *Rumi Attila kisplasztikai kiállítását. Dr. Draveczky Balázs,* a Rippl-Rónai Múzeum igazgatóhelyettese mondott megnyitót. Ugyancsak ezen a napon nyitotta meg *Dorcsi Sándor,* a városi pártbizottság munkatársa *Nagyatád fejlődéstörténeti kiállítását* a Szakmunkásképző Intézetben. Itt mutatják be a helyi üzemek, vállalatok ipari és mezőgazdasági termékeit is. A *járási néprajzi kiállítást* a József Attila kollégiumban rendezik meg, a *honismereti szakkörök néprajzi kiállítását* pedig a Gábor Andor járási művelődési központban.

Készülnek az ünnepségsorozatra a város ifjúsági művészeti csoportjai is. Az irodalmi színpadok május 2-án rendezik meg bemutatójukat a művelődési központban. Május 5-én egy nyilvános pártnap keretében Kérdezz—felelek-esten találkozik az atádiakkal *Gémesi Sándor,* a városi pártbizottság titkára. Május 6-án *Hamvas János,* a városi tanács elnöke az ifjúság képviselőivel találkozik, akiknek a városfejlesztés terveiről tart előadást. A KISZ-szervezetek szellemi vetélkedőket, KISZ—Komszomol találkozókat, fáklyás felvonulást, ifjúsági nagygyűlést és mintabált rendeznek.

A Magyar Rádió április 27-én önálló műsort sugároz Nagyatádról.

Erősödő munkásosztály

Nagyatád várossá alakulásának jellemző folyamatai közül a legkarakterisztikusabb: *iparának és az iparban dolgozó munkások számának növekedése.* Manufakturális ipari tevékenység már a felszabadulás előtt kibontakozott Nagyatádon. Képviselői az Első Magyar Kézimunkafonal Gyár, továbbá a dohánybeváltó, a malom, a téglagyár, a nyomda és más kisebb üzemek. A második világháború alatt létesült a konzervgyár, amelynek főleg a háborús konjunktúra teremtett piacot. *A munkások száma ezekben az üzemekben 250-re tehető.*

A felszabadulás, majd az államosítás után lassú iparfejlesztés indult meg, jóllehet az ütemet fékezte az ország földrajzi elhelyezkedése. Ere anyagi helyzete és a település földrajzi elhelyezkedése. Eredményeiről szólva idézzük a korabeli sajtót. A *Somogyi Hírek* 1949. január 15-i számában így ír Nagyatádról: *»A község lakóinak több mint 30 százaléka munkás. A fonalgyárnak 300, a modern konzervgyárnak több mint 100 munkása van, a dohánybeváltó és a két téglagyár munkásainak száma is meghaladja a 150-et«.* 1955-től meggyorsult ez a folyamat. *A hatvanas évek elején már 1300 az iparban foglalkoztatottak száma.*

A járási székhely iparának legnagyobb ütemű növekedése a Politikai Bizottság 1965. évi határozata után bontakozott ki. Elérkezett a település számára meghatározó jelentőségű pillanat. Nagyatád felismerte ezt, és század, ezrek munkája révén élni tudott vele. Az ipari fejlődés korábban el sem képzelt távlatok ostromára indult. *Bővítették a cárnagyárat. Folyamatban van a konzervgyár rekonstrukciója és Nagyatádra települt a Danúvia 4. sz. Gyára* — hogy csak a jelentősebbeket említsük.

A várossá nyilvánítást megelőzően már ipari jellegű település Nagyatád. A lakosság száma 1970-ben 10 397. A foglalkoztatottak aránya — főként az iparban támadt munkaerőkereslet hatására — meghaladja a népesség 64 százalékát. Ennek 56,2 százaléka ipari munkás. Több okból is érdemes megjegyeznünk, hogy a környező községekből 1400 fizikai dolgozó jár naponta Nagyatád ipari üzemeibe. *Velük együtt az ipari munkások száma 5200.*

Az ipari munkaerő igényét a mezőgazdaságból felszabadult munkaerővel, nagy számú háztartásbeli alkalmazásával, a munkaképes korúak arányának növekedésével és a magánkisiparból átáramlott dolgozókkal lehetett kielégíteni. Nagyatád munkásságának heterogén jellege számos nehézség forrása. Közülük csak a fontosabbakat említjük.

A gyors számbeli növekedés következtében a munkásság felhigult: *80 százaléka az elmúlt évtizedben lett munkás. Munkahelyükre magukkal vitték szokásaikat, életformájukat és nézeteiket.* Korábbi kispolgári létviszonyaik megszűnésével mentalitásuk és magatartásuk megváltoztatásának csak a lehetősége nyílott meg. Többségük hosszú ideig, idősebb korosztályaik szinte véglegesen *megőrzik korábbi létük által meghatározott ideológiai, erkölcsi arculatukat, nagyrészt politikai tulajdonságaikat is.* Jellemző például, hogy *többségük egyetért a párt politikájával, de aktív politikai tevékenységet az elvárt szint alatt fejt ki.* A tősgyökeres, egyben politikailag is legtevékenyebb munkásréteg Nagyatádon jelenleg kisebb erőt képvisel, mint a hagyományosan munkáslakta településeken. Ennek ellenére — éppen osztálytulajdonságai miatt — számottevő tényező. *Ők dolgoznak a párt-, állami- és tömegszervezetekben, elsősorban ők képesek arra, hogy a személyes példamutatás erejével szerezzenek érvényt a közösség érdekeinek.* Befolyásuknak is tulajdonítható, hogy *a munkások közül 428-an párttagok, hogy a városi pártbizottságnak egyharmad része, a városi tanácsnak több mint a fele munkás.*

Nem okozhat meglepetést az olvasónak az a tény, hogy általános és szakmai ismereteik szintje jóval alacsonyabb, mint az országos átlag. A konzervgyár munkásainak közel fele nem végezte el az általános iskolát, és mindössze 3,5 százalékuknak van ennél magasabb végzettsége. Más üzemekben is hasonló a helyzet. *A munkáslétszám gyors növekedésével nem tartott lépést a szakmunkásképzés sem.* Bizonyítja ezt a konzervgyár és a cérnagyár példája: az előbbiben 21 százalék, az utóbbiban 8,5 százalék a szakmunkások aránya. Ez a helyzet úgy alakult ki, hogy évről évre jelentős munkástömegek ültek az iskolapadokban és magasabb általános, szakmai és politikai végzettséget szereztek. A képzés üteme azonban nem tudott lépést tartani a számbeli növekedéssel.

Az új munkásrétegek gyengébb felkészültsége viszonylag tartós, hiszen nagy részük ingázó, esetleg munkásszállason lakik, tehát politikai és művelődési eszközökkel nehezen elérhető. További *nehézséget okoz, hogy Nagyatád munkásainak többsége kétlaki.* Anyagi és erkölcsi érdekeltségük tehát többirányú.

A képzettség színvonalára természetesen más tényezők is hatással voltak. Könnyű felismerni ennek Nagyatád ipari szerkezetével és műszaki színvonalával való összefüggését. Sem az egyik, sem a másik nem igényelte tömegesen a szakképzett munkaerőt.

Ezek a körülmények a bérek színvonalában is kifejezésre jutottak. *Az ipari munkások átlagkeresete 1966 óta 1220 forintról 1550 forintra nőtt, de továbbra is az országos és a megyei átlag alatt maradt.*

Nagyatád munkásainak kétharmada harminc év alatti, tehát fiatal. Sokak számára elgondolkoztató, sőt figyelmeztető tény, hogy általános és szakmai képzettségük nem magasabb, mint idősebb munkástársaiké. Csak a cérnagyárban 300 olyan fiatal munkás dolgozik, aki nem végezte el az általános iskolát. *A párt ifjúságpolitikai határozatának következetes végrehajtását tehát sürgeti az idő.*

A nagyatádi iparfejlesztés sajátosan alakította ki a munkásságon belül a férfiak és a nők arányát. *1500 nő dolgozik csak a két nagyobb üzemben.* Munkafeltételeikre, szociális helyzetükre, általában életkörülményeikre nézve fokozottabban igazak azok az általános érvényű megállapítások, amelyek párt, állami és tömegszervezeti fórumokon hangzottak el, és amely gondok megoldására az egész társadalom egyességet kötött. A cselekvés követésre méltó példáival találkozik az érdeklődő az Újpesti Cérnagyár nagyatádi telepén.

A következő években feltételezhetően csökken Nagyatád munkásságának növekedési üteme. A munkaerőforrások nagyrészt kimerültek. A társadalmi átrétegeződés már nem hoz létre a korábbiakhoz hasonlóan nagy munkaerőtartalékokat. A természetes szaporodással és a vidékről való beköltözéssel teremtődő új lehetőségek pedig megoszlanak majd az ipar, a szolgáltatás és más, elsősorban a szellemi foglalkozási területek között.

Nagyatád munkásságának további erősödése az intenzív iparfejlesztéssel megy végbe. Ennek eredményeként javulnak majd a termelés anyagi-műszaki és munkaszervezési feltételei, s az eddigieknél tudatosabb képzéssel növekszik a munkások felkészültsége. *A munkásutánpótlás mindinkább a fiatalok soraiból kerül ki.* Következményeként az új munkások szakmunkásként lépnek majd a munkásosztály soraiba. *Az osztálytulajdonságok kifejlődését szolgálja az egyre szélesedő szocialista* brigádmozgalom, amelyben ma 86 szocialista brigád 904 taggal, és 64 e címért versenyző brigád 612 taggal vesz részt.

Rétegezettség, ingázás, kétlakiság — megannyi gond és nehézség szülői. Mégis ez a munkásság teszi nyereségessé üzemeinket, segíti társadalmi munkájával a helyi fejlesztés céljait, szervez vietnami műszakokat és ki tudná felsorolni, még hány tanúságát adja nap mint nap a munkásosztály legszebb képességeinek. Közös és nagy feladatunk, hogy a gyors számszerű fejlődés idején beáramlott új munkásokban is kialakuljanak a munkásnemzedékek kiváló tulajdonságai: a munkaszeretet, a szakmai igényesség, a magasabb műveltség iránti igény, a politikai érdeklődés és tettrekészség.

Szabó István

VÁROSI UTCAKÉP

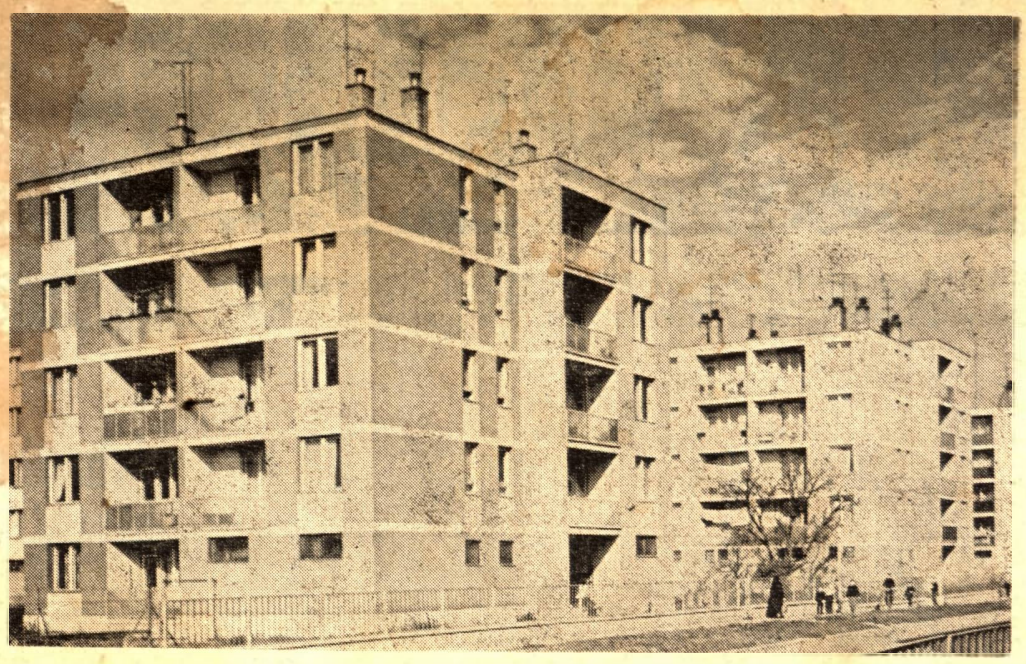

Nagyatád a sajtó történetében*

Nagyatádról sokat olvashatunk a XX. századi sajtóban. Elsősorban a megyei lapokban jelent meg gyakran tudósítás, híradás Somogynak erről a nagyközségéről. De volt Atádnak két saját lapja is a századelőn. Az egyik a *Nagyatádi Hírlap,* amely 1906. november 1-től 1911. június 29-ig jelent meg hetenként egyszer, a másik a *Nagyatád,* amelynek első száma 1911. január 1-én látott napvilágot, s az utolsó számát 1914. augusztus 9-én jelentették meg. Ez utóbbi *»társadalmi, közgazdasági és szépirodalmi hetilap«* volt. Ebből nézzünk elsőként két idézetet.

1911. január 8:

»Hogyan lesz Nagyatádból „nagy" Atád?«

»Okuljon Nagyatád mások karán, induljon el a külföld példáján. Gondoskodjék arról, hogy álljon a közönség rendelkezésére elegendő vendéglő és magánlakás, legyen népszállója, hol a polgár és munkásnép úgyszólván fillérekért kapjon hajlékot. ... Fel kell szerelni a fürdőt a modern gyógyászat minden eszközével, minden befektetés meghozza busásan gyümölcsét, úgy a részvénytársaságoknak, mint a község minden polgárának. Az idegenforgalom fellendíti a község iparát és kereskedelmét, s így rövid idő múlva Nagyatádnak nem csak neve, de híre is „nagy" lesz, s így valóságos „Nagy"-Atáddá fejlődik.«

1911. május 14:

»Az ország határszélén, Somogy vármegye nagyatádi járásában ezelőtt 10 évvel egy egyesület alakult, mely célul tűzte ki, hogy a járás székhelyén, Nagyatádon polgári iskolát létesít... Nagyatád község a kulturális áldozatok elől sohasem zárkózott el. 1901-ben 86 ezer korona költséggel díszes elemi iskolai épületet emelt, melyet az államnak adott át, 1909-ben ismét 26 ezer korona költséggel kisdedóvódát épített. Fenntartja a polgári fiú és leányiskolát, tanonciskolát, gazdasági ismétlő iskolát. Nagyatád társadalma pedig az állami iskola mellett napköziotthonnal 40 szegény iskolás gyermeket lát el a téli hónapok alatt étellel és meleg ruhával...«

Az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság alatt a *Somogyvármegyében* szinte naponta olvashatunk híradást a nagyatádi változásokról, a gyorsan pergő eseményekről.

1918. november 13:

»Nagyatádon november 10-én alakult meg a Munkástanács. Tagjai között találjuk Zóka Imre, Voltig Imre, Turopoli György, Burányi Péter, Polgár György, Valcsics János, Horváth Károly és Molnár István elvtársakat, akik egy olyan magot alkottak, amely vezeti a nagyatádi proletárok harcát a társadalmi igazságtalanságok ellen, egy új demokratikus rendszerért. Befolyásuk fokozatosan terjed, melynek nyomán a Nemzeti Tanácsban helyet foglaló baloldali érzelmű egyének is egyre bátrabban merik véleményüket nyilvánítani.«

1919. május 13:

A *Somogyi Vörösújságban* a következőket olvashatjuk:

»Májusban Nagyatádon tanácskoztak a termelőszövetkezetek vezetői, akik a tszmozgalom jövőjével is foglalkoztak. Megtárgyalták a termelőszövetkezeti birtokágazatoknak vasúttal és telefonhálózattal való összeköttetését. Amint ez a tervezet valóraválik, attól az időtől Somogy vármegye termelőszövetkezetei az egész világ iskolagazdaságai lesznek.«

Amikor a Forradalmi Kormányzótanács rendelete az általános hadkötelezettséget kimondta, a nagyatádi munkástanács is szervezéshez látott.

1919. május 9:

»Megmozdult a falu az ős erő, hogy leüssön az oláh, cseh és szerb zsoldosokra, akik vérdíjért vállalták a magyarországi proletárok letörését. Nagyatádon serényen folyik a földművészlóalj felállítása. A falu és környék földmíves és iparos proletárjai példát adó lelkesedéssel sorakoznak a vörös lobogó alá. Két-három nap múlva már harcra kész zászlóalj lesz Nagyatádon.«

S most nézzünk néhány idézetet a legújabbkori sajtóból, a *Somogyi Néplap* számaiból.

1958. július 17:

»Ez év tavaszán a községi nőtanács és a Hazafias Népfront kezdeményezésére mozgalom indult meg Nagyatádon. Szépítsük községünket, ne szórjuk el a hulladékot az utcán. Legyen virágos Nagyatád — mondták az emberek. Lázasan dolgozni kezdtek, s az elvadult kórók és bokrok helyén hamarosan muskátli és nefelejcs mosolygott a járókelőkre.«

1961. június 25:

»Vasárnap délután avatták fel az új általános iskolát Nagyatádon... 1945-ig 8 tanító oktatta az elemi iskola tanulóit, ma 39 tanító, illetve tanár foglalkozik az általános iskola majd 1000 tanulójával...«

1968. december 19:

»November elején ünnepélyesen felavatták a megye legszebb diákotthonát Nagyatádon. Október 20-án költöztek be lakói: 40 általános és 92 középiskolás meg 20 ipari tanuló.«

1968. december 8:

Cseterki Lajos látogatása. Nagyatád jövője az érdeklődés középpontjában.

»A pénteki program nagyatádi látogatással folytatódott. Bevezetésként Gémesi Sándor adott rövid áttekintést a művelődéspolitikai irányelvek végrehajtásáról, a kulturális élet fejlődéséről és gondjairól. Cseterki elvtárs nagy érdeklődéssel figyelte a tájékoztatót, s már közben több kérdést tett fel...«

1968. február 7:

»Jó ütemben halad a Nagyatádi Konzervgyár rekonstrukciója. A konzervgyárra összesen 248 millió 900 ezer forintot költenek. Ebből az összegből korszerű, a csúcsidőben 2200 munkást foglalkoztató nagyüzemmé varázsolják a hajdan mindössze 70 munkást foglalkoztató manufakturális üzemet.«

1969. június 12:

»A napokban nyitotta meg a kapuit Nagyatád második bölcsődéje. A járási székhely rohamosan fejlődő lakótelepén épült fel három és fél millió forintos költséggel a hatvan személyes bölcsőde.«

1970. október 6:

»Épül, fejlődik Nagyatád. A nagyközségbe érkező látogató mindenfelé föld és kavicshegyekkel, téglahalmokkal, felvonulási épületekkel találkozik. Alig van olyan utca, ahol ne zúgna a betonkeverő, ne csikorognának az anyagszállító talicskák kerekei. Alapozáshoz készült mély gödrök, félkész falak, vakolatlan házsorok jellemzik a mai Nagyatádot. Azt mutatják, hogy a település egyre közelebb kerül a nagy célhoz: a városi ranghoz.«

Egy év sem kellett a megállapítás beteljesüléséhez. A mai nappal valóban városi rangot kapott az egyre épülő, szépülő Nagyatád.

*Saját kutatásai alapján válogatta Dorcsi Sándor.

„MUNKÁSBIRODALOM"

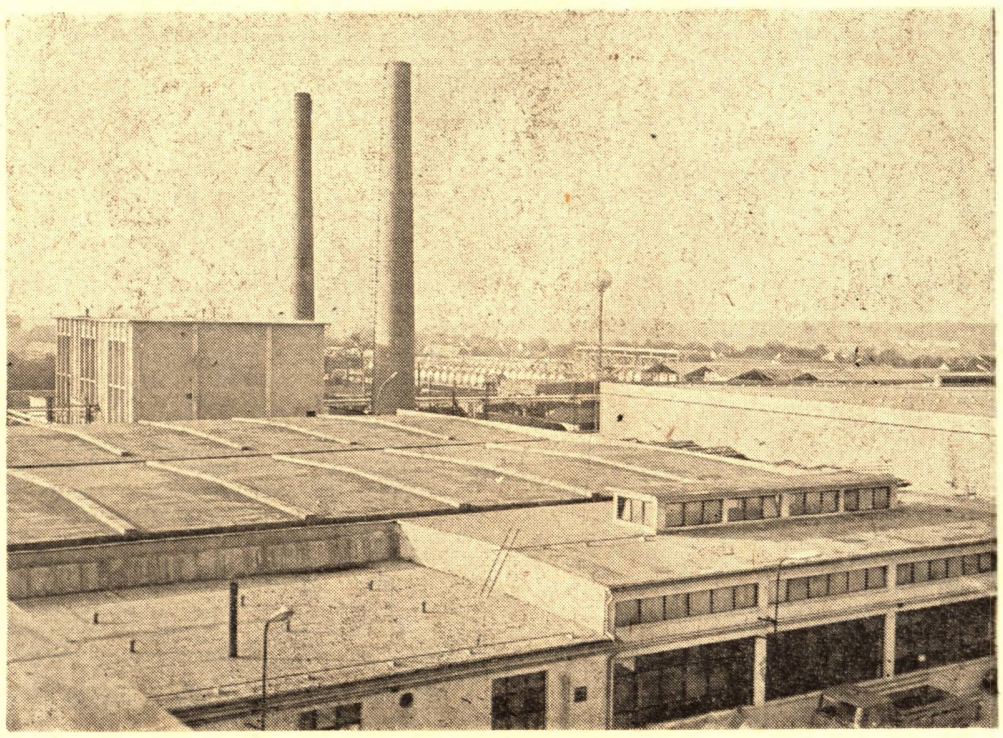

BESZÉLGETÉS A JÖVŐRŐL

Négyen ülünk az asztal körül: *Gémesi Sándor*, a városi pártbizottság titkára, *Hamvas János*, a városi tanács elnöke és *Hubay Sándor* elnökhelyettes. Hárman a Nagyatád jelenét irányító és jövőjét alakító vezetők közül. Megújulást adó sikerekről, feszítő gondokról, reális tervekről beszélnek. Régóta érlelt, községük szeretetétől fűtött mondataik nyomán kibontakozik a születő város holnapi képe.

— Milyennek látja majd a látogató Nagyatádot másfél évtized múlva?

HAMVAS JÁNOS: — A város középpontjában ötszintes lakóházak sorát találja a betérő vendég, falain a vezetékes gázt jelző szellőzőnyílás rácsaival. A régi parktól csaknem a temetőig különböző művelődési intézmények — óvoda, iskola, kollégium, művelődési ház és könyvtár — ritka egysége alakul ki. Az emeletes lakóházak földszintjén szolgáltató üzletek, szakboltok portáljai késztetik megállásra a járókelőket. A széles járdán megnövekedett forgalom zajlik, a 68-as út átkelő szakaszán és a község többi közlekedő útján helyi járatok szállítják a mintegy 15 ezernyi lakosú város utasait. Az első pillantás ennyit fogad be a jövő Atádjának központi képéből.

HUBAY SÁNDOR: — Akit pedig a felszín mögötti életünk is érdekel, sok mindent megtudhat. Többek között azt, hogy a nagyarányú építkezésekhez szükséges középblokkokat helyi üzem állítja elő, termelésének felével a környező járásokat is segítve. A lakások feléhez garázs is tartozik majd; vízszerzési kapacitásunk a kétszeresére emelkedett és szennyvízcsatornák hálózzák be az egész várost.

— Hol talál munkaalkalmat a megnövekedett számú lakosság?

GÉMESI SÁNDOR: — Lehetőségeink elsősorban az iparban bővülnek, ezen belül azonban minőségileg is javulnak. Jelenleg ugyanis ipari dolgozóink 80 százaléka szakképzetlenül, segéd-, illetve betanított munkásként dolgozik az üzemekben. Ennek megfelelően átlagkeresetük is alacsony. A következő években olyan gyáregységek települnek le városunkban, amelyek sokkal több magasan képzett szakmunkást igényelnek. Így elsősorban a Péti Nitrogénművek itt létesülő telepét említem, amelynek automatizált gépsorai csaknem százötven technikust igényelnek. De a Danúvia gyárnak és a leendő tésztagyárnak is sok szakemberre lesz szüksége.

HUBAY SÁNDOR: — Természetesen az említett iparágakon kívül a szolgáltatás is számos munkahelyet kínál majd. Sok nőt foglalkoztat például a következő években megépülő kórház is.

— A megnövekedett lakosság bővülő és magasabb szintű egészségügyi és kulturális ellátást igényel. Hogyan alakul e területek jövője?

HAMVAS JÁNOS: — Városunk és környéke egyik régi vágya teljesül az 500 ágyas kórház megépítésével és a rendelőintézet kialakításával. Ezenkívül új gyógyszertár és mentőállomás épül. Környékszerte kedvelt fürdőnket gyógytornateremmel tesszük alkalmassá a betegek sokoldalú kezelésére. A strandot viszont a város zöldövezetébe telepítjük, körülötte hétvégi pihenőtelepet alakítunk ki.

GÉMESI SÁNDOR: — Az egészséges életmódról szólva a sportról sem feledkezhetünk meg. A nem is olyan távoli jövő fiataljai ugyanis a kollégium mögötti belső területen testnevelési munkacsarnokban sportolhatnak télen is. A szabadban kispályákkal, gyakorlóterekkel bővülnek a testedzés lehetőségei. A szurkolók az addig elkészülő lelátókról izgulhatják végig kedvenc csapatuk mérkőzéseit.

HAMVAS JÁNOS: — Művelődési életünk jövőjét vázolva a legkisebbekkel, az óvodásokkal kezdem. Törekvéseink szerint a tervezett három új óvoda megnyitásával kétszeresére emelkedik a 3—6 éves korúak elhelyezési lehetősége. Jelenlegi súlyos gondunk, a két műszakos oktatás is megszűnik: az általános iskolai tanulók csak délelőtt járnak iskolába. Ehhez azonban a fejlődés várható ütemét figyelembe véve 20 tanterem építése szükséges. Terveink között szerepel egy kisegítő iskola építése négy csoport részére, illetve a szakmunkásképző tantermekkel, szertárakkal, műhelyekkel való bővítése. Szeretnénk továbbá, ha a jelenlegi gimnázium mellett szakközépiskola szélesítené a pályaválasztási lehetőséget, az üzemek szakmunkás utánpótlását. A gyerekek zenei műveltségének megalapozására a most még ideiglenesen más intézményben meghúzódó zeneiskola részére új épületet emelünk, hisz a tanulók száma néhány év múlva a jelenleginek kétszeresére, mintegy 240-re emelkedhet.

HUBAY SÁNDOR: — A fiatalok és a felnőttek iskolán kívüli művelődését, szórakozását szolgálja a művelődési ház és könyvtár nemrég megkezdett építése. Az intézményben több klub és szakköri helyiség, 400 személyes színház és moziterem, illetve 32 ezer kötet áll az érdeklődők rendelkezésére.

— Új utak, lakóházak, üzemek, iskolák, könyvtárak... És milyennek szeretnék látni mindezekben az embert, Atád lakóját?

GÉMESI SÁNDOR: — Röviden: városukat szeretőnek. Olyannak, aki jól érzi magát itt, és hajlandó is tenni önmaga és környezete állandó jobbításáért. Anyagiakban és szellemiekben egyaránt. Kissé bővebben: azt szeretnénk, ha cselekvő, állandóan bővülő-mélyülő demokratizmus, szocialista közgondolkodás hatná át településünk egész társadalmát, benne a munkahelyi közösségeket. Városunk lakosságának zöme fiatal. Olyan ifjúmunkások, friss diplomások, akik az idősebbekkel együtt eddig is sokat tettek Nagyatád szépítéséért, és akik — reményeink szerint — méltó utódai lesznek az idősebb korosztály derék munkásainak. Szeretnénk, ha fiatalos lendületükkel és erősödő marxista világnézetükkel évek múlva szocialista üzemrészekké, üzemekké teljesedne ki a szocialista brigádmozgalom, magas szintűvé válna az élénk közéleti gondolkodás és magatartás. A város a lakóié. Hogy mikor valósulnak meg fejlesztési céljaink — valamenynyiünkön múlik.

Paál László

PÉLDÁT MUTAT A VÁROS

Kisugárzó hatás

A városi rangot kapott Nagyatád sokkal nagyobb sugárban hat ki majd a környékre, mint nagyközség korában. S ez állandóan erősödik, hiszen az országos település-fejlesztési tervek szerint középfokú központtá szervezik. Nagyatád jelenlegi és jövendő kisugárzó hatásáról beszélgettünk *Gajdos Lászlóval*, a Nagyatádi Járási Pártbizottság első titkárával és *Kovács Ferenccel*, a Nagyatádi Járási Tanács vb-elnökével.

Gajdos László

— A várossá nyilvánítás formai, tartalmi kifejezése annak a változásnak, amely Nagyatád fejlődésében az utóbbi évtizedben bekövetkezett. S nyilván azt is jelenti, hogy mint városi településnek növekvő kisugárzó hatása lesz a legfontosabb területekre. Az egyik: a járásban még Csurgón van számottevő iparfejlesztési elképzelés; Atád a rekonstrukciók, új üzem telepítése révén a járás lakosságának foglalkoztatását most már a hasonló városok átlagán, illetve átlagán felül, oldja meg. A könnyűiparban, a konzerviparban az átlagon felül, a gépiparban az átlagon alul — kezdte a beszélgetést Kovács Ferenc.

— Legalább olyan jó az összkép nálunk, mint például Szigetváron — jegyezte meg a járási pártbizottság első titkára.

— A lehetőségek azt jelentik, hogy a foglalkoztatás aránya kedvezően alakul azokban a községekben, amelyek Nagyatád vonzási körzetében vannak. Ott elsősorban a szolgáltatás színvonalát kell emelni, hiszen a város gondoskodik munkahelyekről.

— Nagyatád és Csurgó az ipari foglalkoztatottságot teljesen megoldja — vette át a szót Gajdos László. — Sokáig még az Atádon élők foglalkoztatása is gond volt. A két gyár rekonstrukciója nemcsak Nagyatád, hanem a környező községek problémáját is megoldotta, s a nőkét és a fiatalokét is, hiszen ők dolgoznak többségében ezekben az üzemekben. Nagy a távlat most a fiatalok előtt, mert szakmát tanulhatnak, megalapozhatják a jövőjüket. A város legnagyobb gondja oldódott meg az iparosítással, s a fejlesztés nem áll meg. A IV. ötéves tervben új gépek, új technológia alkalmazása várható, s különösen a Danúvia hozzánk letelepített üzemének fejlesztése igényel teljesen új szakgárdát. Ezért olyan nagy náluk a szakmunkásképzés. A konzervgyár kapcsolatának például hatása van a mezőgazdasági üzemekre is, hiszen a rekonstrukció előtt alacsony volt a zöldségtermelés a környéken, most pedig nő. A kölcsönös kapcsolat jó hatással van az üzemekre, erősíti a munkásparaszt szövetséget.

— Azzal folytatnám, hogy a város tájbeli szervező, kisugárzó szerepe a IV. ötéves tervben épülő létesítményei révén példamutató a körzetén belül. A parkok kialakítása, a közterület rendezése, a társadalmi igények kielégítése példát mutat minden községnek. Reméljük, hogy a város erre tudatosan vállalkozik. A városszeretet tényei: az óvodaépítési akció, a vállalt társadalmi munka közelítésre, felzárkózásra serkenthet.

— Ha egy nyitott szemű ember meglát valamit Nagyatádon, otthon tanácsülésen elmondhatja, hivatkozhat rá, érvelhet, harcolhat a megvalósításáért — tette hozzá Gajdos László. — Mindenütt úgy van, hogy ilyen vagy olyan úton tapasztalatot szereznek, összegezik, tervbe öntik és megvalósítják.

— A témához tartozik, hogy az eddiginél dinamikusabban fejlődik a kereskedelmi hálózat, az ellátási kör bővül, például most már Csurgót is vonzza az új áruház. Ha a tervek megvalósulnak, akkor lesz GELKA-, gázfogyasztói, autószerviz, már épülnek az élelmiszer üzletházak. Nagyon fontos azonban a megfelelő szakembergárda a kereskedelemben, s a vendéglátásban is.

Ezek tényleg kihatnak a környékre, hiszen a rinyaszentkirályi paraszt is bejön vásárolni, s a kereskedőknek erre még inkább fel kell készülniük. A IV. ötéves tervben felépülő több szintes épületek egy része alá már üzleteket is helyeznek. Ami van, azt jó kezdetnek lehet tekinteni — mondta a járási pártbizottság első titkára.

— A város kulturális kisugárzása nagyon fontos, hiszen itt tevékenykednek azok az intézmények, amelyek részt vesznek a művelődési élet ellenőrzésében, szervezésében. Atádtól ebben példamutatást várnak a járásban — tért át egy másik témára Kovács Ferenc.

— Ha a művelődési központot felavatjuk, annak nagyon nagy lesz a kisugárzása.

— Nagyatádon épül a kórház, a rendelőintézet, mentő- és véradóállomás, van gyógyterápiás fürdő, a tbc-gondozóintézetet az ősszel átadtuk. Az egészségügyet most is, később is a városból irányítják, s nagyon sokat tehetnek, hogy a körzeti orvosi ellátás jól funkcionáljon. A szakmai gyakorlati lehetőségek megyei szinten voltak meg, most majd a járásban teremthetjük meg. Átfogó lesz az egészségügyi ellátás, a kisugárzás csaknem 71—80 000 lakost érint. S a városnak vonzania kell olyan cégeket a letelepedésre, mint az OFOTÉRT, hiszen a kórházban szemészet is lesz.

Kovács Ferenc

— Atád vonzása olyan szempontból is érzékelhető — jegyezte meg Gajdos László —, hogy a szakemberek letelepítésében is előbbre jutottunk. Aki megnézte Atádot, megismerte a távlatokat, szívesen maradt itt.

— Amit lehetett, megtettünk Nagyatád fejlesztéséért, most már csak a gyorsulás jöhet, a stafétabot átadása. Ez a város nemcsak a megyéé, hanem a járásé is — fejezte be a beszélgetést Kovács Ferenc.

Lajos Géza

35 ORSZÁGBA EXPORTÁL A CÉRNAGYÁR

Romániától Tanzániáig

A Pamutfonó-ipari Vállalat Újpesti Cérnagyárának nagyatádi telepe az 1911-ben Reich Adolf és fia által alapított Gomb és Paszománygyárból fejlődött ki. Két évvel később a MEZ cég megvásárolta, majd 1929-től az államosításig angol érdekeltségű üzemként, részvénytársasági formában működött. 1963-ban a Pamutfonó-ipari Vállalat egyesüléséhez csatolták. A nagyatádi gyár jelenleg 1050 dolgozóval, korszerű gépekkel felszerelt üzemként az Újpesti Cérnagyárral együtt közel 400 millió forint termelési értéket állít elő.

Vállalatunk harmadik éve foglalkozik szakembereink tervszerű külföldi utaztatásával. Ezeket az utakat gyapotbeszerzés, piackutatás, tapasztalatcsere, gépvásárlás, külföldi vásárok, kiállítások lebonyolítására, illetve megtekintésére szervezzük. A piackutató utak a világ csaknem minden táját magukba foglalják; Hollandia, Belgium, Svédország, Szudán, Tanzánia, Uganda, Kenya, India, Burma, Pakisztán, Ausztrália, Singapur, Románia. A gyapotbeszerző utak Iránba, Törökországba, Egyiptomba, Szudánba vezetnek. A célnak megfelelő nyersanyag kiválasztása fontos feladat, hiszen a más és más célra készülő cérnákhoz különböző alapanyagok szükségesek.

A kézimunka cérnák a legjobb minőségű egyiptomi gyapotból készülnek. A hímzett szélű, színes rátéthez, a függönyök és a nagyobb terítők horgolásához, a horgolt színes gallérokhoz és kézelőkhöz, a díszpárnákhoz, selyem, posztó és durva tüll behurkolásához, a kalocsai lapos hímzésekhez használják fel. Ezenkívül gádoros hímzéssel készült áttöréses hímzéssel gyermekruhákat, terítőket, nyáriruhát, abroszt, függönyt készítenek. Színes, gazdag matyóhímzésekhez, szekrénycsíkok, apró terítők, párnahuzatok, falvédők, könyvborítók, kézitáskák hímzésére is felhasználják.

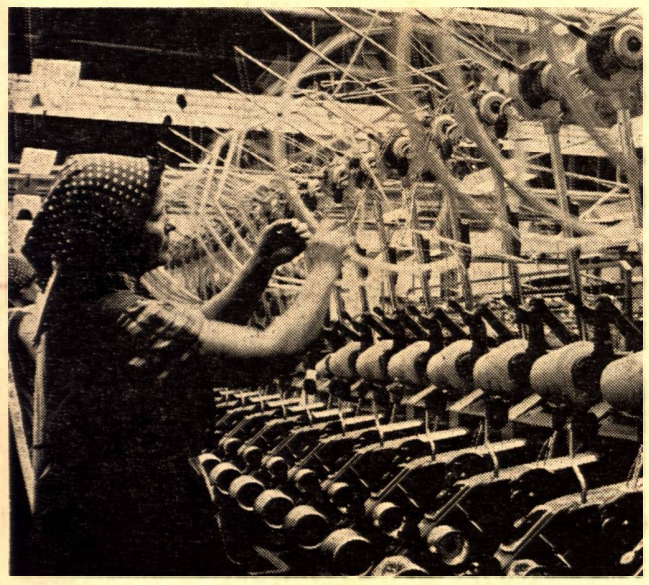

A gyártás fontosabb műveletei a fonás, az egyesítés, az előcérnázás, az utóegyesítés, az utócérnázás, a keresztorsózás, a perzselés, a motringolás, a mercerezés, az előfehérítés, a festés, az előcsévélés, a fényezés és a csomagolás. A gyártás technológiai cikkcsoportonként eltérő; lehet például a cérna perzselt, vagy perzseletlen, mercerezett vagy puha, s a kiszerelése is a legnagyobb változatosságot mutatja. A cérnát sokféle alakban, hosszban és súlyban csomagoljuk, mindig a követelményeknek megfelelően. Az 50 méteres csomagolású Torpedó a háziasszonyok cérnája, az 500—1000 méteres Lánchíd 50 a kisiparé. A konfekcióipar az 5000—10 000 méteres kúpokat használja.

Az utóbbi években nőttek a cérnagyártással szemben támasztott népgazdasági követelmények. A ruha és a cipőipar rohamos fejlődése, a nagy sebességű varrógépek alkalmazása magas szakító szilárdságú, igen egyenletes és kiváló varrócérnát igényelnek. Az ipar és a kisipar, valamint a háziasszonyok a varrócérnákon kívül változatos színű, tetszetős gépi és kézihímző, horgoló és kivarró cérnákat kívánnak.

A külkereskedelem jelenleg 300 tonna különböző cérnát exportál. Változatos tehát az igény, s ennek megfelelően bonyolult a gyártás technológiája. Gyárunk az igények mind tökéletesebb kielégítésére törekszik, hiszen ez az egyedüli cérnagyár az országban. A népgazdaság IV. ötéves terve a hazai ruházati fogyasztás 35—36 százalékos növekedését irányozta elő. Hasonló ütemben bővül a tőkés export, ennél nagyobb növekedést terveznek a ruházati termékek szocialista exportjában.

Gyárunkban az 1970. évi 910 tonna cérnával szemben 1971-re 1040 tonna az előirányzat. A IV. ötéves terv feladatai között szerepel a gazdagabb profil kialakítása, a belföldi értékesítés növelése, az üzem korszerűsítése, az automatizálás.

Az exportfeladatok nagyok. Harmincöt országba jutnak el a gyár termékei, és öregbítik a magyar ipar hírnevét. A cérnagyárban az utóbbi években emelkedett a szakmunkások és a vezetők képzettsége, korszerűbb lett a géppark és a technológia, s változatlanul magasfokú a közösség munkaszeretete. Mindez biztosítja, hogy a hatvanéves gyár a fokozott követelményeknek is megfelel.

Veréb Péter

IPAR

A konzervgyár jövője

A mai Nagyatád városképéhez elválaszthatatlanul hozzátartozik a konzervgyár. A Somogyszob vagy Berzence felől érkezőknek elsőként a gyár épülettömbjei, kéményei, víztornya, imponáló fényei tűnnek a szemébe. A Somogyszobi úton messziről látszik a gyár utcafrontra néző irodaháza.

Nagyatád felnőtt lakosságának közvetlen emlékei, élményei vannak a gyár alapításáról, megindulásáról, hisz nem sokkal több mint harmincéves múltra tekinthet vissza. Az évek során sok toldozással épült gyár, a III. ötéves terv időszakában végrehajtott rekonstrukcióval azonban megfiatalodott, újjászületett. Termelésének nemcsak mennyisége változott, hanem összetétele, szerkezete is. A kezdeti hordós, ládás szilva- és vegyesíztől, savanyúságtól a ma már üvegbe, dobozba és műanyagba csomagolt ízek, dzsemek, befőttek, főzelékek, paradicsom és sokféle savanyúságig hosszú volt az út. *Ma már több mint 4000 vagon készáru hagyja el évente a gyárat.*

A mintegy 150 dolgozó becsületes munkájának eredményeképpen nemcsak a magyar családok asztalára kerül a Nagyatádi Konzervgyár termékei, hanem *a világ több országába is eljut.* A külföldiek a gyár termékein keresztül szereznek tudomást Nagyatádról. Kötelességünknek érezzük, hogy termékeink hasznosságával, egyenletes, jó minőségével öregbítsük városunk hírnevét.

A felszabadulás előtti évtizedeket hazánkban az elmaradott társadalmi viszonyok miatt az jellemezte, hogy alacsony volt a foglalkoztatottság és az életszínvonal. Különösen kevés volt az állandó munkát vállalható nő. A háztartások többségében otthon tartósították a savanyúságot, a gyümölcsöt saját fogyasztásukra. Főként a falun élők maguk sütötték a kenyeret, s a városokban is maguk gyúrták a tésztát.

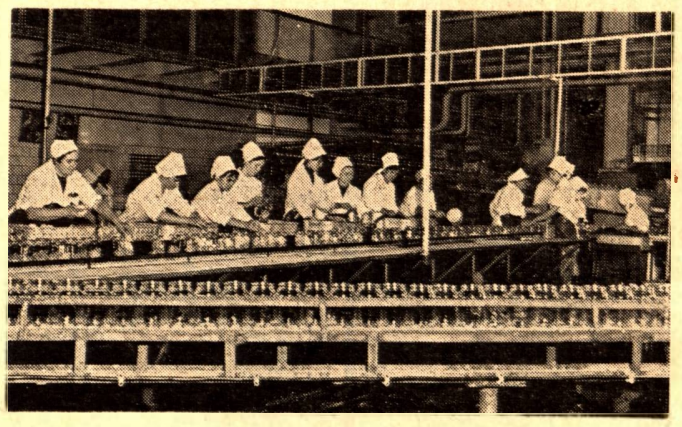

Jelenünket magasszintű foglalkoztatottság jellemzi. *Városunkban is mindenki talál munkalehetőséget. A felnőtt női lakosság többsége dolgozik.* Számottevően nőtt és állandóan nő a dolgozók életszínvonala.

Egyre nő a közétkeztetésben részvevők száma. Városunkban is sokezer ebédet fogyasztunk el naponta üzemi konyhán, étteremben, iskolai napköziben, kollégiumban. Egyre nagyobb az igény arra, hogy az otthon fogyasztott élelmiszereket is úgy lehessen vásárolni, hogy az minél kevesebb munkával váljék fogaszthatóvá. Ehhez a tartósító ipar, a konzervipar már eddig is sok segítséget adott. *A feladatok azonban egyre nagyobbak lesznek.*

Hazánkban az élelmiszerfogyasztás összetétele kedvezőtlen. Viszonylag kevés gyümölcsöt és még kevesebb főzeléket fogyasztunk. Az egészséges táplálkozás megkívánja, hogy a következő években ezek fogyasztása emelkedjen. Mivel a gyümölcs és a zöldség friss állapotban csak az év egy részében áll rendelkezésre, *tartósítással kell biztosítani az egész évi fogyasztás lehetőségét.*

Vállalatunk tervei elsősorban *a kapacitás teljes kihasználására, a választék szélesítésére, a csomagolás korszerűsítésére irányulnak.* A gyár rekonstrukciójával megteremtődtek az intenzív fejlesztés feltételei. Üzemépületeinket, szociális ellátottságunkat nem kell bővíteni. *Elsősorban a modern technika és technológia alkalmazása a feladatunk, illetve az, hogy állandóan lépést tartsunk a fejlődéssel.*

A IV. ötéves tervben felépítünk egy *új tésztaüzemet,* ahol évi 800 vagon — részben szálas, részben apró-tésztát gyártunk, és a legmodernebb csomagolásban visszük piacra. A folyamatosabb termelés, a jobb minőségű termékek biztosítása érdekében — ahogy ennek pénzügyi feltételeit biztosítani tudjuk — *100 vagonos hűtőtárolót* építünk elsősorban a nyersanyagok tárolására.

Eredményes munkánkhoz elengedhetetlen a nyersanyagok biztosítása. A hagyományos kisüzemi módszerekkel egyre nehezebbé válik a nyersanyag megtermelése. Nehezíti a helyzetet a mezőgazdaságban foglalkoztatottak számának csökkenése is. A mezőgazdasági üzemekkel kialakított jó kapcsolat, a kölcsönös érdekeltség biztosítása mellett a *zöldségtermesztés nagyüzemi módszereinek kialakításában és bevezetésében élharcosok akarunk lenni. A fejlesztéshez erőnkhöz mérten anyagilag is hozzájárulunk.*

A termelés korszerűsítése, a modernebb technológia alkalmazása szükségessé teszi a gyár *szakember ellátottságának növelését.* Várjuk városunk és járásunk fiataljait szakmunkásnak, de főiskolai, egyetemi, technikusi képzettséggel is várjuk őket közösségünkbe.

Büszkék vagyunk arra, hogy nagyközségünk városi rangot kapott. A gyár dolgozói a továbbiakban is hozzájárulnak a város szépítéséhez, fejlesztéséhez.

Jáger Ferenc

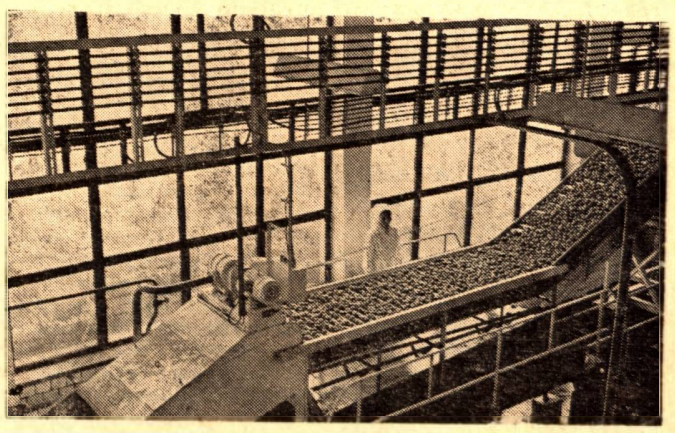

MEZŐGAZDASÁG

„Zöldséggel, hússal segítjük a város ellátását"

A címben idézett mondatot a nagyatádi Búzakalász Termelőszövetkezet vezetői — Mészáros József elnök, Czeider György párttitkár és Horváth Mihály főkönyvelő — mondták, amikor arról beszélgettünk, hogyan készül a megye legújabb városának közös gazdasága a lakosság élelmiszer-igényeinek jobb kielégítésére?

— Nagyatád lakosságának, az itt dolgozó üzemi munkásoknak és az átutazó környékbelieknek a kedvébe jártunk, amikor szövetkezetünk termékeinek elárusító helyeket létesítettünk a község különböző pontjain. 1967-ben zöldségboltot nyitottunk a Kossuth utcában, büfét a buszmegállónál. Ekkor kezdtük a kolbász-, a hurka- és a pecsenyesütést az azóta népszerűvé vált Bakegérben, ahol a saját húsfeldolgozónkban készült ételeket érétkesítjük. Most már naponta százötvenen-kétszázan — többnyire építőipari munkások — ebédelnek itt. Két évvel ezelőtt a vásárcsarnokban is elkezdtük a zöldségárusítást.

Kertészetükben csaknem valamennyi keresett konyhakerti növénnyel foglalkoznak, legtöbb a paradicsom és a paprika. Ami fölösleg terem, azt a konzervgyár átveszi tőlük. De szállítanak a MÉK-nek, az élelmiszer-kiskereskedelmi vállalatnak, a honvédségnek, az üzemi étkezdéknek, a kollégiumnak, a Park Hotelnek, sőt Budapestre is.

— Milyen változás várható a még jobb ellátás érdekében?

— A buszmegállónál, a majdani új épületben szeretnénk helyet kapni a most is ott lévő büfének, így kulturáltabb lehetne a kiszolgálás. Igény ugyanis van az árunkra, ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a kereskedelmi tevékenységből egyre több a bevételünk, tavaly például meghaladta a 4 millió forintot. Kertészetünkben az anyagi lehetőségektől függően a korszerűsítés fokozására törekszünk. Társak vagyunk a háromfai sertéskombinátban, száz anyakocával és annak szaporulatával veszünk részt a társulásban. Ezen kívül azonban hatvan kocát és annak a szaporulatát megtartjuk a csárda és a büfé nyersanyaggal való ellátására. Ennek az állománynak jut még eleség a háromfai kötelezettségen felül.

Hogy mit terveznek még? Az idén öt turnusban összesen 22 000 húscsibe eladása várható, itt is inkább a város jobb ellátására rendezkednek be.

— Sajnos, nem gümőkórmentes a tehenészetünk. Negativizálás után szállíthatnánk tejet, tejszint a lakosságnak; pasztőrözőgépet vennénk. Sajnos, az állomány negativizálása beruházás függvénye. Elkészült a központi major előzetes terve, itt szakosított szarvasmarha-telep épülne. A megvalósításhoz azonban pénz kell. Több, mint amennyivel mi rendelkezünk. Gazdaságunk szívesen részt vállal a növekvő feladatokból, eddig is segítettünk, ahol és amiben tudtunk.

— Adottságaink kínálják a lehetőséget, hogy mezőgazdasági áruval siessünk a helyi lakosság igényeinek jobb kielégítésére. Ezt elvárják tőlünk, s a tsz igyekszik megfelelni a várakozásnak. A kézi munkaerő csökken — ez különösen a kertészetben érezteti hatását —, de a korszerűsítést a gazdaságosság fokozása is megköveteli. Jól indultak például a házilag savanyított káposztával, gyorsan közkedveltté vált ez az áru.

— Tudjuk, hogy az idén még előbbre kellene lépni a savanyítással is, de ez sem megy segítség nélkül. Együtt, az új város vezetőivel közösen oldhatnánk meg néhány közérdekű feladatot, Nagyatád még jobb ellátása, a városi igények még jobb kielégítése érdekében.

Hernesz Ferenc

SZOLGÁLTATÁS

Üres panaszkönyv — zsúfolt udvar

Az autók a tavasszal együtt érkeztek a szervizbe. Az amúgy is szűk udvaron egyre nehezebben lehetett helyet kapni, és a kocsitulajdonosok nem mozdultak a stop-tábla mellől: mindenki még aznap szerette volna hazavinni a kocsiját.

A Nagyatádi Komfort Ktsz autójavítója az idén is alig győzi a munkát. A tizenkilenc szerelő mellett még tizennyolc ipari tanuló dolgozik. Amit bírnak, megcsinálnak.

Az udvaron egy mondat ütötte meg a fülemet:

— Kérem, próbálja ki a kocsit, s addig ne vigye el, amíg érzése szerint nincs minden rendben.

A szerviz vezetője, *Vránics Gyula* mondta ezt.

— Minden ügyfélt így indítanak el?

— Az embereknek jó kocsira van szükségük, s mi azért vagyunk, hogy megcsináljuk. Az elégedett ügyfél a szerviznek is bizonyítvány.

Dél-Somogy egyetlen autójavítója a nagyatádi. Körzete azonban jóval szélesebb ennél. A javításra várók között akad kaposvári, szigetvári is.

Egyre több kocsit hoznak. A kapacitás viszont nem nő. Így mondják: évente 25 ezer óra.

Tavaly elvégezték 1015 kocsi garanciális vizsgálatát, 927 garanciális javítást. A tulajdonosok — saját költségükön — összesen 4820 kocsit javíttattak itt.

A legtöbb autós — mielőtt hozná a kocsiját — levelet ír, vagy telefonál.

Taszárról, Kaposvárról érkezett levelekben szinte ugyanazt a mondatot olvasom: »Azért szeretném ismét önökhöz vinni a kocsimat, mert nagyon elégedett vagyok a javítással.«

— Harminc-negyven kocsit visznek el naponta — mondja a szerviz vezetője. És egyre több vár javításra.

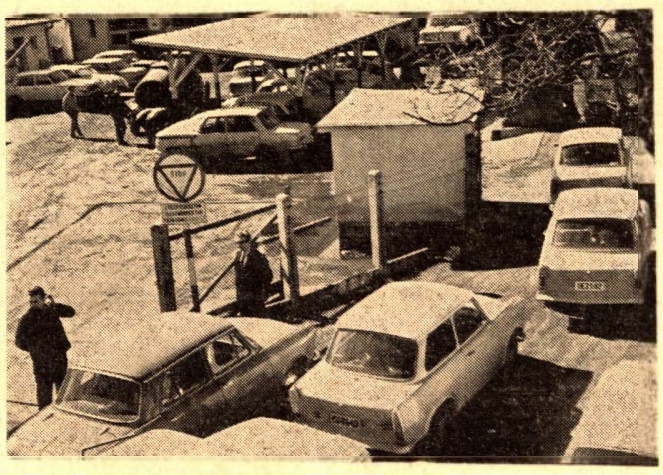

Az udvaron mozdulni is alig lehet. Az autójavítónak két nagy gondja van: az alkatrészhiány és a helyszűke.

— Az a Wartburg ott a stop-tábla mögött két hónapja áll: még mindig nem tudtunk minden alkatrészt megszerezni hozzá. Karambolozott, s nagyon sok a javítani való.

Az alkatrészgondon úgy próbálnak segíteni, hogy beléptek egy társulásba: több szerviz közös beszerzőt foglalkoztat. Így valamivel jobb az ellátás. Jónak azonban nem mondható.

— És a helyszűke?

A ktsz központjában tervekkel fogadnak.

— Tizennégymillió forintos költséggel új szervizt akarunk építeni. A legmodernebb vizsgálósorokat állítjuk üzembe, s jelentősen növeljük a karosszéria-részleg kapacitását. Igaz, a jelenlegi helyükön sem a szerszámokkal, hanem a helylyel van gondunk.

A nagyatádi szerviz három éve dolgozik. Amikor megindult, valaki azt mondta az udvaron:

— Majd akkor hiszem el, hogy lesz itt autójavítás, ha már két kocsi áll az udvaron.

Három évvel később sorolni kell az autókat.

— A munkánk még több lenne, ha győznénk.

Amikor megindult a munka, kitették a falra a panaszkönyvet. Ebbe azóta sem írt senki egyetlen neheztelő szót sem.

Az ügyfél, amikor búcsúzik, itt sohasem mondja, hogy a viszontlátásra. Azt azonban, nagyon gyakran, hogy köszönöm.

Kercza Imre

SZÖVETKEZETEK A LAKOSSÁGÉRT

Tizenöt évig szinte alig fejlődött a földművesszövetkezet bolt- és vendéglátó hálózata Nagyatádon. Az akkori területi elhatárolás miatt a fmsz elsősorban a külterületeken tartott fenn élelmiszerboltokat. Iparcikk boltja nem volt a községben. A harmadik ötéves terv alatt — különösen a gazdaságirányítás új rendszerének bevezetése után — számottevő fejlődés következett be a szövetkezeti kereskedelemben. 1966-ban tizenhét boltja és tizenhét italboltja, büféje, kisvendéglője volt Atádon. Jelenleg húsz boltot és egy modern, minden igényt kielégítő áruházat tart fenn, ahol az élelmiszereken és a háztartási cikkeken kívül, ruházati, cipő és vasműszaki áruk is bőségesen kaphatók. Új élelmiszer és háztartási bolt nyílt a Kossuth Lajos utcában, a Dózsa György utcában, ezen kívül tej,- hús-, zöldség-gyümölcs bolt a vásárcsarnokban. Boltjaikban négy évvel ezelőtt három és félmillió forintos árukészlet volt, jelenleg az árukészlet meghaladja a 12 millió forintot. A múlt évben ötvenmillió forintos forgalmat bonyolítottak le.

Vendéglátó egységeik is fejlődtek, gyarapodtak. Öt melegkonyhás étterem, illetve kisvendéglő áll a vendégek szolgálatában. A közelmúltban nyílt meg az Ezüstkancsó vendéglátó-kombinát, amelyben étterem (egyidőben közel kétszáz vendég étkezhet itt), bisztró, bár és szálloda kapott helyet. Az új vendéglátóhely már az első napokban nagy népszerűségnek, látogatottságnak örvendett. Az ÁFÉSZ boltjaiban, italboltjaiban közel kétszáz kereskedelmi és vendéglátó alkalmazott dolgozik.

Az ÁFÉSZ vezetői fontos feladatuknak tekintik a kereskedelem további korszerűsítését, modernizálását. Még ebben az évben új élelmiszer és háztartási boltot nyitnak a város két üzemében, a cérnagyárban és a Danúvia 4. sz. gyárában. Henészben új élelmiszerboltot és italboltot építenek. 1971-ben összesen mintegy hárommillió forint jut a község szövetkezeti, kereskedelmi és vendéglátó hálózatának a fejlesztésére. Tervezik, hogy a IV. ötéves terv végére átalakítják a Toll-féle italboltot, amely hétvégi kirándulóhelyül szolgál majd. Nagyatád kereskedelmi vonzásterülete nemcsak a városra, hanem az egész járásra kiterjed, s ez fokozottabb követelményeket állít a kereskedelemben, vendéglátásban dolgozók elé.

Dorcsi Sándor

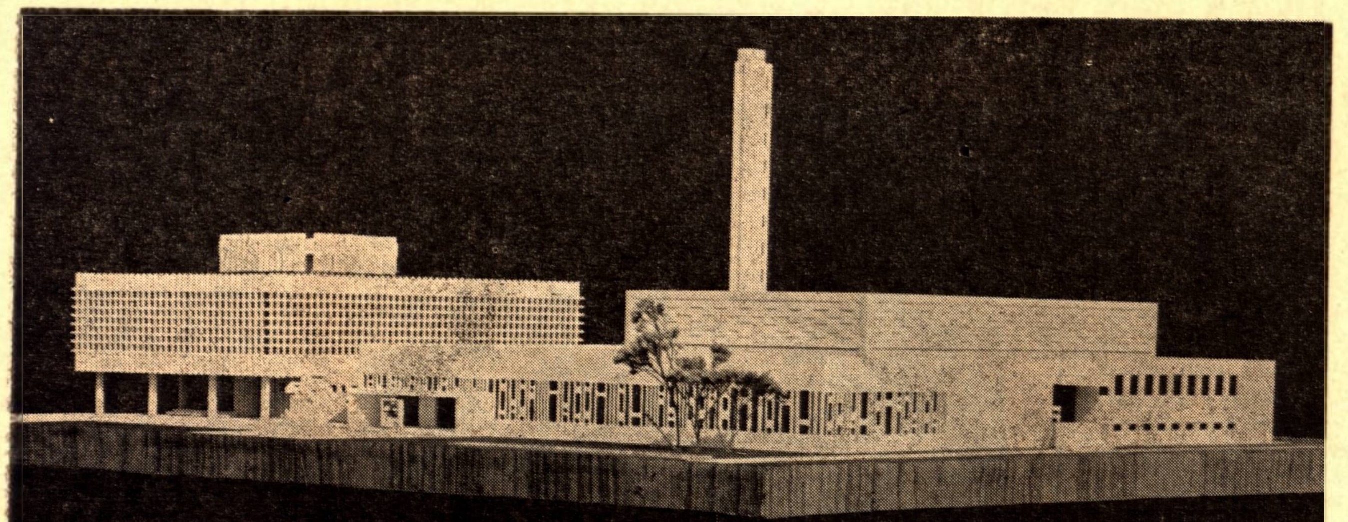

Művelődési körkép

Huszonhat éve szabadult fel Nagyatád. Negyedszázad nem hosszú idő a történelemben, de ha áttekintjük az eltelt időszak kulturális fejlődését, akkor *büszkék és elégedettek lehetünk.* Nagyatád nemcsak a járás iparának, kereskedelmének és igazgatásának, hanem a művelődésnek is központja. *Iskoláiban több mint kétezer diák* — köztük sok vidéki — *tanul.* Innen irányítják a közművelődést, a könyvtárak, a művelődési otthonok, a klubok sokrétű munkáját. Az általános iskolai hálózat sokat fejlődött. 1945-ben 26 tanár és tanító oktatott az általános iskolában és a polgáriban. *Jelenleg 56 tanító és tanár működik az általános iskolában, ahol mintegy 1200 gyereket oktatnak.* A felső tagozatban valamennyi tantárgyat szaktanár oktatja. Javult a tanulmányi munka színvonala, csökkent a bukások száma. A tárgyi feltételek további javítására azonban szükség van. *Újabb tantermeket, tornatermet, gyakorlati műhelyeket kell építeni.*

A szakmunkásképző intézet 1968-ban lett önálló. Új, korszerű intézetben képzik a szakmunkás jelölteket. Tizenöt függetlenített tanár és szakoktató biztosítja a mintegy félezer tanuló elméleti és gyakorlati felkészítését. A feladatok között szerepel az intézet tárgyi és személyi feltételeinek további javítása, az emeltszintű szakoktatás kiterjesztése.

A gimnáziumban évente átlagosan 240—270 hallgató tanul. Az iskola tanterem-ellátottsága jó, felszerelésük is sokat fejlődött, de még több korszerű eszköz hiányzik. Az iskola növendékei közül sokan eredményesen tevékenykednek a szakkörökben, a sportkörökben és a művészeti csoportokban. Érdemes megemlíteni, hogy évenként 14—16 végzős kerül be a főiskolákra, egyetemekre.

***Új színfolt** az oktatási intézmények között a zeneiskola.* Atádon a felszabadulást követő időszakban tanfolyamon kezdődött a zeneoktatás. 1968-tól a kaposvári Liszt Ferenc Zeneiskola kihelyezett tagozataként működik az iskola, négy tanárral. Évenként 120—130 gyerek ismerkedik a zenével, a hangszerekkel: a zongorával és a hegedűvel. Később önálló iskolává fejlődhet, de ehhez épületet is biztosítani kell.

Városunkban régi hagyományai vannak a közművelődésnek. A népművelők, a tömegszervezeti és a gazdasági vezetők nagy erőfeszítéseket tettek a dolgozók szakmai és általános műveltségének emeléséért. Évente 200—250 felnőtt vesz részt a szakmai oktatás különböző tanfolyamain. A dolgozók általános iskolájában mintegy 20-an, a középiskolában pedig 110-en tanulnak az elmúlt négy évben több mint 300 felnőtt tanult, illetve szerzett diplomát középfokú iskolákban és a főiskolákon, egyetemeken.

A népművelés hagyományos ágai új formákkal gazdagodtak. Ezek közül mindenekelőtt a klubokat és az irodalmi színpadokat kell megemlítenünk. *Öt ifjúsági klub működik a városban, igen változatos, sokoldalú, színes programmal biztosítva a fiatalok művelődését, szórakozását.* A felnőtt szakemberek szakmai klubokba tömörülnek. Az esti egyetemet végzettek, a fiatal agrárszakemberek, az üzemek műszaki dolgozói valamennyien megtalálják az érdeklődési körüknek megfelelő szakklubot.

A különböző ismeretterjesztő előadások, sorozatok, akadémiák is látogatottak. A művelődési központban, a Fegyveres Erők Klubjában és az üzemekben szervezett szakkörökben *több mint kétszáz fiatal és felnőtt talált hasznos elfoglaltságot.* Népszerűek a különböző témájú kiállítások is, amelyek közül kiemelkedik a *Dunántúli tájak, dunántúli emberek* című országos fotókiállítás, amelyre már kétszer is sor került.

A műkedvelő mozgalom eredményei szerények, de biztatóak. Elsősorban az ifjúságot — az általános és középiskolás korúakat — foglalkoztató művészeti csoportok tevékenysége ad biztatást a jövőre. Az általános iskolában ének-zenekar, a gimnáziumban irodalmi színpad működik. A művelődési központ és a ktsz irodalmi színpada több sikeres szereplést mondhat magáénak. Tehetséges fiatalok és felnőttek dolgoznak a képzőművészeti szakkörben is. Hiányzik azonban a felnőtt kórus és zenekar, pedig e kettőnek hagyományai vannak Atádon.

A városban öt tanácsi kezelésű és ennél is több üzemi könyvtár működik. Évente átlagosan kétezren iratkoznak be a könyvtárakba. *Az elmúlt négy évben 66 000-szer keresték fel a kölcsönzőket és 211 000 kötetet vittek ki az olvasók.* A város lakóinak 20 százaléka könyvtári tag. Nőtt a saját könyvtárral rendelkezők száma is. A könyvesboltban évente egymillió, egymillió egyszázezer forint értékű könyvet vásárolnak. S hogy szeretnek olvasni az atádiak, azt bizonyítja az is, hogy 2780 napilap és mintegy két és félezer heti és havi lap, képesújság jár a családokhoz. A televízió-tulajdonosok száma ugrásszerűen emelkedett. *Jelenleg 2106 tv-készülék van a városban. A rádiótulajdonosok száma két és félezer.*

A közművelődés jövője biztató. Lényeges változást hoz majd a művelődés új hajlékának, a járási művelődési központnak a megépítése és az idén várható megnyitása. A modern 400 személyes színház és moziterem, a szakkörök helyiségei, a klubok, a kiállítóterem a művelődni vágyó atádiak rendelkezésére áll majd.

Elkészültek az új 30 000 kötetes járási könyvtár épületének tervei is, megvalósítása a következő évek feladata.

Nagyatád értelmiségi dolgozói — pedagógusok, műszakiak, egészségügyiek becsülettel vették ki részüket művelődéspolitikánk helyi célkitűzéseinek megvalósításából. Az eredmények köteleznek. Biztosak vagyunk abban, hogy városunk értelmiségi dolgozói újabb erőt merítenek a további feladatokhoz.

Dorcsi Sándor

Bertók László:

NAGYATÁD

Nagyatád, parkod gesztenyefáit
mássza, gyertyákat gyújtogat
klorofill-zászlós évszakom.
Helyhez kötött, akár a fürdőd,
akár a csöndes Kossuth-szobor
a legnagyobb magyar terén.
Amit elhoztam, már hat erdő
dohányszín szőnyegét feszíti,
mása nincs, folyton változik.
Akárcsak te, árpádkori neved
acélkék sátora alatt.
Megszüntet, mégis megőriz.
Jövevény voltam, forgott velem
a henészi búcsú hintája,
pattogott díszes céllövölde.
De a munkának szárnya volt,
egymásra talált alatta
célpont és céllövő.
Hat évemet hat borítékban
elrejtettem a Rinya-parton,
aki kíváncsi, megtalálja.
Az elsőben az »Ezüst Kancsó«,
a temető, a Zrínyi utca,
és talán egy lány rajza van.
A másodikban egy tanár,
egy borbély, egy szeneskocsis
és a házinéni címe áll.
A harmadikban semmi sincs.
A negyedikben hanglemez
nevetéssel, vízcsobogással,
és egy tyúkfarmnyi kotkodács.
Az ötödikben bekeretezve
egy könyv, egy oklevél, egy férfi.
Küldje el, aki megtalálja.
A hatodikban üzenet,
hogy hat évet hat borítékban
elrejtettem a Rinya-partján.
De ebből egy szó sem igaz!
Ami igaz: az ifjúság,
a billegő kövek a Zrínyi utcán,
a történelem plakátjai a tornyok
és a gyárkémények csúcsára kifeszítve,
az ismerős arcok fényképalbuma,
az ismeretlen új házak sora,
a vásárok, polgárok, iparosok,
a parasztok, Nagyatád szelleme,
az új nép, másfajta raj,
a szivárvány a város fölött,
és hogy a park gesztenyefáit
mássza, gyertyákat gyújtogat
klorofill-zászlós évszakom.

A kiváló klubban

Tavaszi nap, este 6 óra. A nagyatádi művelődési központ ifjúsági klubjának ajtaja egyre gyakrabban nyílik, gyülekeznek a fiatalok. Egy héten háromszor is övék a helyiség.

Halkan szól a magnó. Egy gyorsabb ritmusú számnál néhány fiú és lány felpattan, táncolni kezd. Egyik asztalnál élénk beszélgetés folyik, amott ketten sakkoznak elmerülten, nem zavartatva magukat a szomszédok beszélgetésétől, kacagásától. Egy kisebb csoport barkochbázik, felhangzik derűs nevetésük...

Hosszú vajúdás után 1965 végén született meg az ifjúsági klub. Sok gondot okozott a tárgyi feltételek megteremtése. Csak a legszükségesebb munkát végeztük el, számítottunk arra, hogy később a fiatalok a saját ízlésük szerint rendezik majd be, s így jobban magukénak érzik a klubot. Az elmúlt öt év alatt nagyon sok előadás hangzott el, számtalan klubesten, kiránduláson vettek részt a fiatalok. A közös élmények összetartották, közösséggé formálták őket. A KISZ központi bizottsága által meghirdetett Kiváló ifjúsági klub pályázaton díjat nyert a klub.

A kiváló cím elnyerése vonzotta a fiatalokat, s egyre többen kérték a felvételüket. Ma a klubnak megközelítően száz tagja van. A közösség azonban öt év alatt szinte kicserélődött. Egy részük »kiöregedett«, más részük bevonult katonának, vagy tanulmányai miatt költözött el Nagyatádról. Az új jelentkezőket nem volt könnyű beilleszteni a klubközösségbe, betartatni velük az írott és iratlan szabályokat. De ebben sok segítséget adnak a klub törzstagjai.

Újra a klub helyiségeiben vagyunk. Egyre többen táncolnak, csattog az asztali foci, három-négy megszállott teljesen elmerül a játék élvezetében. Az egyik sarokban néhányan a folyóiratokat böngészik.

Hét óra felé közeledik az idő. Előadás lesz, és minden előadás előtt egy kicsit feszült, várakozó a hangulat. Megérkezik az előadó. Elnémul az asztali foci csattogása, s a fiatalok az asztalokhoz ülnek. Megkezdődik az előadás dia-film vetítéssel és művészi reprodukciókkal tarkítva. Értelmes, figyelő arcok körös-körül. Azután kérdések hangzanak el, s a válasz után vetélkedő az elhangzott témával kapcsolatban. A győztesek jutalmat kapnak.

Gáspár István

ÉLETÚT

ESZMÉLKEDÉS

A gyalogság ellenállás nélkül jut át a hídon. A levegő kékjében nagy szitakötők: repülőgépek. Bombaterhüktől szabadulnak. Reccsenve dől a Piave vizébe a híd. Mint az óriás, ha féltérdre roskad. Hullákat sodor a víz. A túlsó parton a halál arat. Rohamsisakos olaszok közelednek minden irányból az átjutott gyalogság felé. A föld termi őket. Mint hangyák a bolyból, olyan fürgén bújnak elő a lövészárkokból. Mészárlás ez már, nem harc. Az innenső parton a béna tüzérség. Ha lőnének, ellenséget, bajtársat egyaránt találnának. Fiatal tüzértizedes arca. Ő mondja ki végre a mondatot, a szabadítót, ami sokáig vajúdott mindenkiben:

— Ez nem a mi háborúnk!

A hadnagy ránéz Németh Ferenc tizedesre, de nem szól semmit.

A VÖRÖS SZÁZADBAN

Utcai harc. A keszthelyi Festetich-huszárok lovasrohama. Csattog a lovak patája alatt a kövezet. A nagyatádi vörös század katonái kőfalként állnak. A lovasroham megtörik zárt soraikon. Por, lovak közelről elsütött fegyverek dörrenései. Németh Ferenc a lábánál megragadva cibál le egy ellenforradalmárt a lováról. Károly testvérének puskatusa pörölyként csap le az egyik lóra. Panaszos nyerítéssel roskad össze a ló, maga alá temetve gazdáját. Feltartott kezű huszárok.

— A tanácshatalomra emeltetek kezet!

Gazda Jenő századparancsnok mondata puskalövésként csattan. Elvezetik a fehérarcú Festetich-legényeket.

A sarkon egy foltozott ruhájú kamaszgyerek plakátot ragaszt. A plakáton őszirózsás vöröskatona ujja fenyeget. A felirat: »Te! Sötétben bujkáló, rémhírterjesztő ellenforradalmár, reszkess!«

A MEGTORLÁS

Kapualj. A falhoz sorakoztatják a volt vörös század elfogott tagjait az egyenruhás, fehértollas katonák. Huttya százados ma »emberevő« kedvében van. Reggel a szabadságról szóló verseket oktató tanítónőt korbácsolta meg. A fehér blúz több helyen beleragadt a sebekbe. Huttya most a vöröskatonákat »hallgatja ki«. Mögötte lépked Máthé őrmester biliárddákóval.

A »kihallgatás«. Huttya kérdez.

— Hogy hívnak?

Nem várja meg a választ. Kesztyűs kézzel vág a kérdezett arcába. Utána Máthé őrmester következik a biliárddákóval...?

— Te énekelted azt, hogy: »Dönts porba mindent...«?

Reccsen a csont. Németh Ferenc mellett meginognak a társak. A nagyatádi pribékek alapos munkát végeznek.

— Németh elvtárs! Nagyon meg. Már kérdés nélkül, ököllel folyik a »kihallgatás«.

Kivégzéshez sorakozik fel a fehértollas szakasz. Kopaszra nyírt szakállas emberekre vár a vaskerítés lándzsáira aggatott huroksor. Nyakba kerül a kötél. Véresen komoly színjáték. Felolvassák az »ítéletet«. Sokszor ismétlődik a három szó: »kötél általi halál«. Senki sem könyörög kegyelemért. Huttya százados dühöng. Nem sikerült a »lelki kerékbetörés«.

— El a szemem elől ezt a tetves bandát!

Németh Ferenc ott megy társai között visszafelé a cellába vezető úton.

EMBERTELENSÉGBEN

Alszik a család. Késő este van. Kezek verik meg az ablakot.

— Németh Ferenc! Nyissa ki!

Csendőrök turják fel a szoba rendjét, röpcédula után kutatva. Németh Ferenc és családját megfigyelés alatt tartják. Üres kézzel távoznak. A kislány. Erzsi félelemmel vegyes gyűlölettel néz utánuk.

Egy másik este. A lámpa sárgás fényénél. Az árnyékba boruló részen ül a »pesti elvtárs«.

— Németh elvtárs! Nagyon fontos a feladat. Minél hamarabb végre kell hajtania. Alakítsák meg a bőriparosok szakszervezetét. Ne legyenek kitéve a munkaadó kénye-kedvének!

— Meglesz — mondja Németh Ferenc csendesen.

És ismét egy újabb este. Német katonák terelik az asszonyokat, idősebb férfiakat, gyerekeket lövészárkot ásni. Néhány száz méterről a szovjet ágyúktól. Sín közelében ásnak. Németh Ferenc a sínt csendíti meg ásójával. Nemsokára válasz érkezik rá, nem is túl messziről. A szovjet ágyúk hallgatnak, nem lőnek védtelen emberekre.

MEGPIHENVE

Németh Ferenc Nagyatád utcáin sétál. A nehéz évek mély árkokat hagytak az arcán. Szürkészöld szeme is fátyolosabb. Hetvenhat éves lesz a nyáron.

Meg-megáll, nézelődik. Léptei lassúak. »Vizsgáztatja« a várossá növő települést. Gyerekek jönnek, iskolástáskákat szorongatva. Kékszalagos kislány:

— Bácsi, el tetszett fáradni?

— Egy nagyon kicsit, kislány. Hosszú út áll mögöttem...

Végigsimít a kékszalagos kislány haján.

Leskó László

A karikaturista vázlatfüzetéből

Gólyalábon

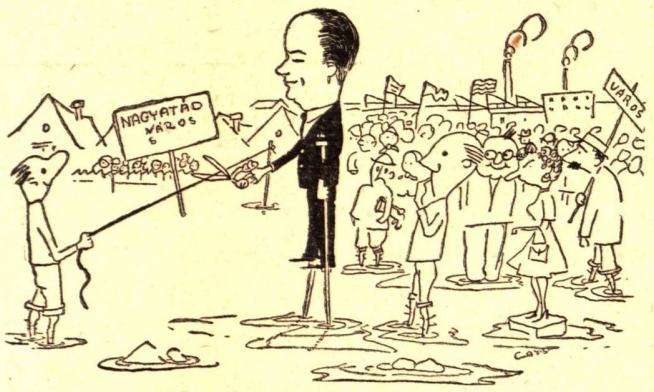

— A »dolog« mélyére hatolva és fölékerekedve vágom át ez ünnepélyes pillanatban a szalagot...

Járási gondok

— Sebaj, komám... Lesz még nekünk munkásosztályunk Csurgón kívül is. Legföljebb építünk egy gyárat Szabáson.

Egyenlőtlen fejlődés

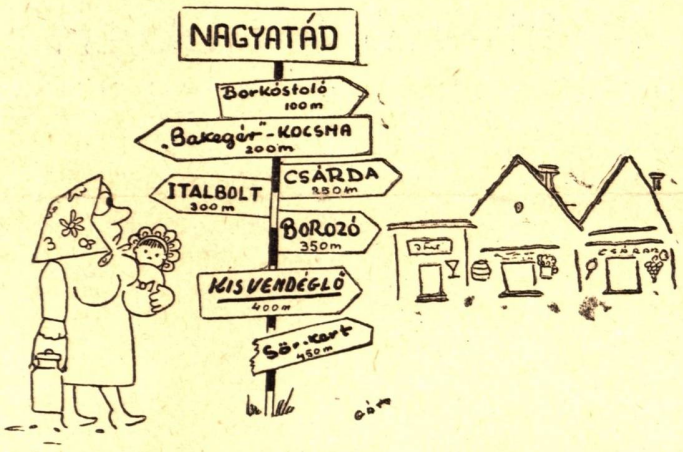

— ... de hol találok egy tejboltot a városban?

Kevés a sertéshús

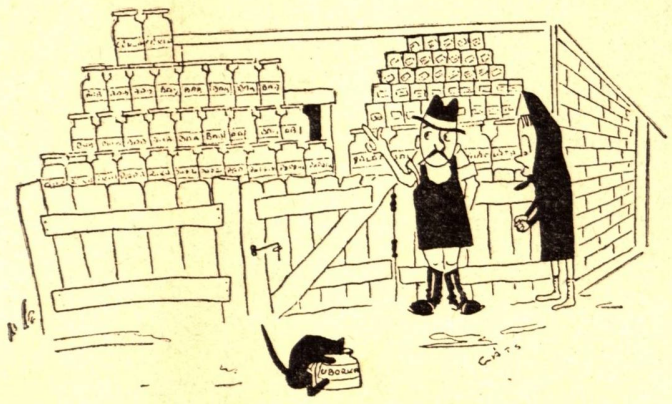

— Na és? Kisebb a gond, ha konzervraktárnak adom át a disznóólakat...

Biztató jövő

Így szól hanyatt fordulva a tanácselnök: — Álmodni még én is tudok...

Fogy a pénz a szalmazsákból

Ahhoz, hogy egy település lakóinak mentalitását, tulajdonságait megállapíthassuk, szociológiai vizsgálatok egész sorára van szükség. Egyet viszont — takarékosságukat, gyűjtögető kedvüket — könnyen meg lehet állapítani. Néhány szám az OTP-fiók vezetőjének kimutatásaiból, s máris kiderül, hogy miért, mire és mióta gyűjtenek az emberek Nagyatádon.

A járási betétállomány egyharmada a nagyatádiaké. Csaknem harminchat millió forint. S ha az első olvasásra nagynak tűnő összeg mellé odatesszük a városlakók számát — 10 400 —, akkor kiderül, hogy az atádiak ma már nem kerülik el a lakosság bankját. Korábban csak rábeszéléssel és meggyőzéssel tudták összegyűjtögetni a szalmazsákba, ágynemű alá rejtett százasokat. Ma már a kamatozó és az autónyeremény betétkönyvek egyre növekvő száma és a bennük elhelyezett összeg is azt bizonyítja, hogy nem egyik napról a másikra élő emberek, hanem gondolkodó, tervező és nagyobb beruházásra készülő dolgozók pénzét őrzik a páncélszekrények.

Több mint négy és fél millió forint lapul a gépkocsi nyereménybetétkönyvekben. Évente néhányszor rájuk is mosolyog a szerencse, de soha nem annyi kocsival, amennyit szeretnének. Nő azoknak a száma is, akik áruvásárlási, építési kölcsön kérelemmel fordulnak az OTP-hez. Hiába, az új lakások elképzelhetetlenek új bútor, háztartási gép nélkül, s miután egyszerre nem lehet mindent megvásárolni, kölcsönnel, részletre szerzik be a szükséges berendezési, felszerelési tárgyakat.

Az előbb a szerencséről volt szó, így nem maradhat ki az a szám sem, hogy a tavaly eladott hatszázezer totó- és lottószelvény nyereményeire hatszázezer forintot fizettek ki a nagyatádi OTP-fiókban.

A nagyatádi patrióta

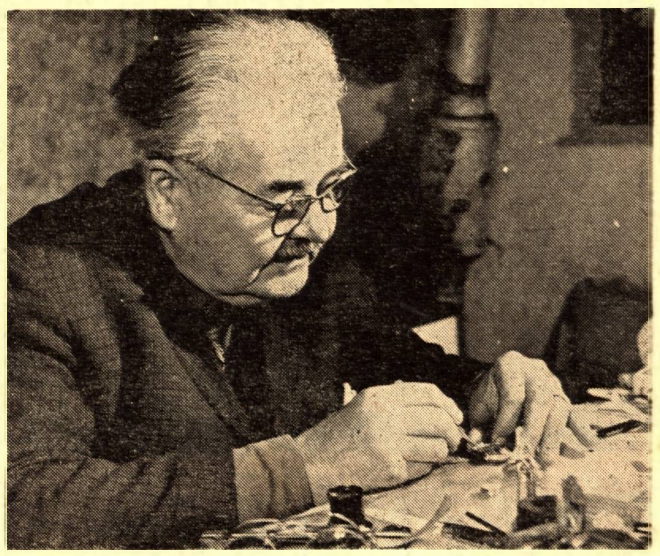

— Szeretnék beszélni egy városatyával! Van ilyen ember Nagyatádon?

— Persze, hogy van. Keresse meg Ferencfi János bácsit, az órásmestert. Biztosan elpanaszolja majd, hogy kisajátítjuk az üzletét, s nem ott kap másikat, ahol szeretne. De jó vörösbora van, és szívesen beszél a régi Atádról. Régi bútordarab az öreg, szeretik, tisztelik és jóformán mindenki ismeri.

Először az üzletbe kopogtattam be, s este hat óra felé felkerestem birodalmában.

Az előszobában a falon őzagancsok, néhány kép, — ezeket ő festette — kitömött madarak, a szekrény tetején pedig két kaktusz mellett bukósisak.

— Hetvenkét éve él a család Atádon, Háromfáról kerültünk ide. Az öt lány és a négy fiútestvér közül a fiúk apjuk mesterségét örökölték. Hárman vagyunk órások, a negyedik tanárember. Hát mégis mi érdekli, miről akar tudni?

— Atádról beszéljen, mindegy, hogy mit. Ami éppen az eszébe jut.

— Mondjak valamit a templomokról?

— Persze. Hallgatom.

— Több mint két évszázad múlt el a katolikus templom felett. Két nemesi család élt itt, a Czinderyek és a Csúzyak. A hitbizományi birtokosnak kellett gondoskodni a nép lelki felüdüléséről és gazdagodásáról, ők építették mindkét templomot. A simongát-pusztai épült előbb, az atádi ezt követte. Arra már nem emlékszem, hogy a két családi rivalizálásából ki került ki győztesen, de annyi bizonyos, hogy azok győztek, akik az atádi templomot építették. Tornya egyiknek sem volt, a simongátiból pedig később magtárt csináltak. A toronyórát 1780 körül építhették be, én mentettem meg.

— Tudja, hol van a templom mellett a tűzoltószertár? Amikor azt építették, találtak egy tömegsírt. A hullák mésszel voltak leöntve. Az öregek úgy tudják, hogy az 1860-as kolerajárvány halottai voltak ott.

— Maga is sokszor leírta már, hogy Nagyatád város lesz. Azt biztosan tudja, hogy a történelem folyamán már harmadszor. Atádnak valamikor minden hónapban volt egy vásárja, ahová nemcsak a Dunántúlról, hanem a Dráva környékéről is sereglettek a tímárok, a szűcsök, a vargák, a takácsok, a kádárok és a sörösök. A Zagradában helyezték el a hajcsárokat, akik a megvásárolt állatokat hajtották.

— Atádon volt jó néhány olyan épület, amelyet én is csak hallomásból ismertem, de az érdekesség kedvéért elmesélem róluk, amit tudok. A régi sörházon túl volt egy gubós ház — ma már lenne vagy négyszáz éves —, amit később átalakítottak malomnak. Ez volt a pandúrok kaszárnyája. A Knizsek esztergályosnak pedig kőből faragott üzlete volt, de az a marha kereskedő aki megvette, leromboltatta. A mostani kultúrház volt a régi városháza, a finánccok épülete pedig a posta. A Práderről hallott-e már?

— Nem, soha.

— Ez a Rinyán túli tízméteres, tölgyfákkal beültetett szórakozóközpont volt. Tenisz-, teke- és korcsolyapályával, pincével. Nagy volt ott a forgalom, a feleségem egyszer talált ott egy tízkoronás aranyat. Süvölvény koromban jártam oda télen hokizni, nyáron sörözni.

— Hol voltak a második világháború alatt?

— Itt a Kossuth utca tíz számú ház pincéjében. Márciusban volt egy közel öt órás pergőtűz, akkor szenvedte a legnagyobb kárt a város. Hallotta már hírét dr. Kiszely Lászlónak?

— Annyit tudok, hogy utcát neveztek el róla.

— Méltóságos címe volt, de csak úgy neveztük, hogy a táblabíró úr, mikrobarázdás aggyal. Ő fúratta meg a fürdő kútját, s a Széchenyi tér rendezése is az ő nevéhez fűződik. Rabokkal töltötte fel azt a szeméttelepet, ami tele volt gazzal, szidericcsel. Valamikor szép és híres volt ez a fürdő. Van róla egy jó történetem, azt még elmondom.

— 1939-ben iszonyatos eső zúdult a városra. Méteres víz állt a fürdőben, az apácák combig felhúzott szoknyával, létrán jöttek ki a fürdőből.

— Jó napjuk lehetett a férfiaknak!

— Megette a rosseb. Kinek volt kedve abban a zuhéban az apácákat nézegetni?

— Az atádi üzemekről mondjak-e valamit?

— Igen, kérem.

— Günstberget Náthán vette meg az első nyomdagépet, s ezzel a Csordás féle emeletes házban dolgozott. Utána a Benyáké lett, aki már imakönyveket és szentképeket is nyomtatott, s ezzel járt faluról falura. Vásárolt vágó és fűzőgépet is, majd megkapta a konzervgyár címke és dobozmegrendelését.

— János bácsi! Meg lehet élni az órásmesterségből?

— Drága gyerekem! Addig, amíg óra van, addig javítómester is kell hozzá. Persze, hogy meg lehet, de már nem tudok annyit vállalni, amennyit hoznak. Azért is tanítottam ki a kisunokámat, majd ő folytatja. A Ferencfiek hűek maradnak a szakmájukhoz.

S. G.

Összefogással

A Magyar Honvédelmi Szövetség megyei vezetői szerint a fiatalok honvédelemre, hazafiságra való nevelése Nagyatádon a legeredményesebb.

— Összefogással értük el eredményeinket. A fegyveres erők, s különösen a honvédség az, amely ebben az igen fontos munkában szövetségünknek segítséget nyújt. Évek óta együttműködési tervet készítünk, s ennek alapján végezzük munkánkat — mondja *Halász Sándor*, az MHSZ nagyatádi járási titkára.

S valóban mindenütt ott találjuk a honvédség segítésre kész katonáit. *Solymosi Lajos* és *Varga Sándor* főtisztek fontos feladatuknak tartják, hogy a Magyar Honvédelmi Szövetség munkájához olyan támogatást nyújtsanak, ami lehetővé teszi a fiataloknak, hogy a szövetségben elsajátítsák a korszerű technikát, s minél jobban megismerhessék a hadsereg életét is.

Honvédelmi napok, oktatás, kiállítás

A kiváló katonák, s az iskolát végzett fiatal tisztek az általános és középiskolák, az üzemek ifjúsági szervezetei, az ott működő honvédelmi szakkörök, klubok rendszeres látogatói. Ebben az évben is több honvédelmi nap megrendezése szerepel az együttműködési tervben, ezenkívül laktanyalátogatásra, katonák és tanulók baráti találkozójára hívják meg a járási székhely fiataljait.

A szövetségnek kevés olyan szakembere van, akik jól ismerik a korszerű technikát. A honvédség vezetői szívesen bocsátják a jól képzett tiszteket az MHSZ rendelkezésére. Ezek a különböző szakkörök, klubok munkájához nyújtanak segítséget. Így például a modellezőknek, a gépjárművezetést tanulóknak, a rádiótávirászattal ismerkedőknek. A könnyűbúvárok kiképzésében is segítettek már a múlt évben, és idén is. A gépjárműkiképzéshez kocsikat és gyakorlott vezetőket adnak, a lövészetek, versenyek vezetéséhez kiváló, a fegyvereket jól ismerő katonákat. S ha a fegyverek és a gépkocsik elromlanak, azok megjavításában is közreműködnek.

A Fegyveres Erők Klubját mindenkor szívesen bocsátják a szövetség rendelkezésére, akár kiállítás megrendezéséről, akár pedig oktatásról van szó. Jelenleg is itt tanulják az általános iskolások a rádiózás alapismereteit.

Társadalmi munkában

S ha arról van szó, hogy a szövetségnek a társadalmi erők összefogására van szüksége, mindenkor számíthatnak a honvédségre. Nem volt megfelelő lőpálya Nagyatádon, s ez gátolta a lövészklubok munkáját. A katona és az MHSZ fiatalok összefogva több ezer forint értékű társadalmi munkát végeztek. A lőtér elkészült. De amikor az került szóba, hogy a várossá fejlődő Nagyatádon több elavult épületet le kell bontani, a katonák ebben is szívesen segítettek.

Nemrég arról tanácskoztak, hogy a gépjárművezető képzéshez korszerű, a követelményekre jobban felkészítő tanpályára lenne szükség. Itt is a honvédség volt az, amely a legkézenfekvőbb megoldást javasolta: társadalmi erőből létrehozni a tanpályát. Építése azóta meg is kezdődött.

Tartalmas, sokoldalú az MHSZ nagyatádi vezetősége és a honvédség közötti kapcsolat, együttműködés. Néhány tisztnek, tényleges katonával beszélgettem arról, hogy miért vállalják és végzik ezt a sok áldozattal járó munkát?

Saját munkánkat is megkönnyítjük ezzel. A bevonuló fiatalok jól képzett, a technikát értő, ismerő emberré válnak a szövetségben, s ezáltal a hadseregben könnyebben ellátják majd a rájuk váró feladatokat.

Ezért keresték és találták meg az MHSZ és a honvédség vezetői a jó együttműködés lehetőségét, s ezért mondták a szövetség megyei vezetői, hogy Nagyatádon a legtartalmasabb az ifjúság honvédelemre, hazafiságra való nevelése.

Szalai László

Katonák segítenek az épületek bontásában.

FIATALOK AZ IFJÚ VÁROSÉRT

— Mit vár Nagyatádtól, a várostól?

— Hogy kapjuk meg végre az új művelődési házat, meg az ifjúsági klubot. Legyen állandó programunk. Most még a mozinak is csak ideiglenes otthona van.

— Igaz, hogy még csak tizenhat éves ipari tanuló, de pár év múlva már a családalapításra is gondolhat. Hol szeretne lakni?

— Város ide, város oda, nekem nem kellene lakás emeletes épületben. Egy családi ház kerttel, ahol nyugodtan élhet az ember, az igen...

Nemcsak Keller János, hanem a barátja, Varga Lajos is így vélekedik. Miért járna a városi cím együtt a zsúfoltsággal?

De nézzük meg, mit tesznek az atádi fiatalok azért, hogy szépülő településük városi rangja mellett megőrizze a községek otthonosságát. Mert ezt akarják. Hangulatos, virágos, tiszta várost.

A KISZ-bizottságon elmondják, hogy Nagyatád harmincöt KISZ-szervezete derekasan kiveszi a részét a társadalmi munkából. Naponta negyven fiatalnak tudnak ásót, lapátot, gereblyét adni a szépítéshez — s a szerszámok közül egy sem marad árván egy alkalommal sem.

A társadalmi munkával sohasem volt baj Nagyatádon. Segítenek az óvodaépítkezésen meg a manapság gyakori bontásoknál is. Áprilisban hatlakásos KISZ-ház alapozásához fogtak, feltehetően itt is szükség lesz a fiatalok segítségére. Ahogy tavaly sem számoltak rosszul azok, akik a negyven lakásos egyszoba-összkomfortos — fiatal házasoknak szánt — épület munkálataihoz hívták a KISZ-eseket.

Az építkezés minden beszélgetésnek állandó témája. A nyáron építőtábort hoznak létre a nagyatádi, a csurgói és a barcsi középiskolásoknak.

Ködmön Imre, az Ady Endre gimnázium párt-összekötő tanára elmondta, hogy a gimnazisták is sokat várnak Nagyatádtól, a várostól.

— A végzősök közül sokan maradnak Nagyatádon, a terveiket is ehhez a szándékukhoz igazítják. Eddig még nem okozott gondot az elhelyezkedés, gondolom ezután is mindenki munkát talál valamelyik üzemünkben.

— Az imént az ipari tanulók említették, hogy jelenleg nincs szórakozási lehetőség. A gimnazisták is panaszkodnak emiatt?

— Nem. Mi panaszkodunk a diákjainkra. A szerencsés véletlen úgy hozta, hogy egy teljes termet tudtunk adni az iskolában a klubnak. Hasznos, szórakoztató időtöltésre nyílna alkalom a különteremben, az azonban kong az ürességtől.

Ifj. Borsos József tűzrendészeti előadó és alapszervezeti KISZ-titkár a konzervgyárban. S tanácstagjelölt is.

— Ha megválasztják tanácstagnak, miért kilincsel majd először?

— A művelődési lehetőségek bővítéséért, az orvosi ellátás javításáért. S természetesen mindazoknak a jogos kérelmeknek a megvalósításáért, amelyeket a választóimtól hallok.

— Az alapszervezete mit tett eddig Nagyatádért?

— Tavaly ezer társadalmi munkaórát teljesítettünk. Az idén többet is dolgozunk, de egyelőre nincs megfelelő munka. Arra gondoltunk, hogy a szabad szombatokon beállnánk segíteni az építkezéseken, de a szombat az építőknek is szabad...

Pintér Dezső

„GYÓGYÍTÓ FELLEGVÁR"

ÚJ KÓRHÁZ

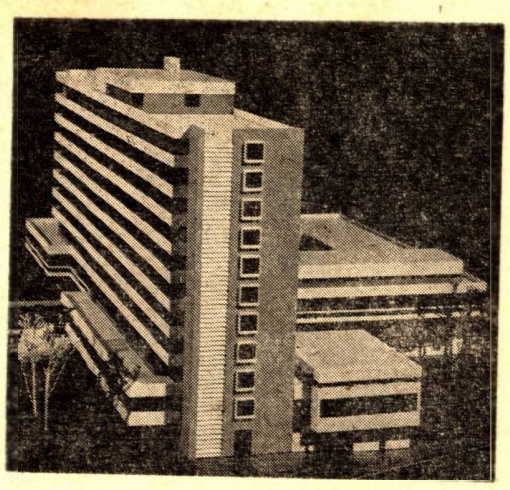

A beteg ember egészségének visszaadása a beteg és a gyógyító számára is boldog pillanat. A felszabadulás előtt ezt az örömteli érzést kevés szegény ember élte át. Országunk felszabadulása azonban az egészségügyi ellátásban is megnyitotta az utat a fejlődés előtt.

Somogy minden irányu fejlődése magával hozta az egészségügyi ellátás előbbre lépését is. Elmondhatjuk, hogy szinte minden évben pirosbetűs hétköznapok jelezték egészségügyi hálózatunk minőségi és mennyiségi gyarapodásának egy-egy számottevő szakaszát.

Egy mezőgazdaságilag tönkretett és iparilag fejletlen megyét kaptunk örökbe, melyben a betegek ellátásáról mindössze két, a háború alatt kifosztott kórház, az ötszázkilencven ágyas kaposvári és a húsz ágyas marcali kórház gondoskodott. Nehéz volt ilyen körülmények között gyógyítani a betegeket. Többre volt szükség! Somogy népe és vezetői gondoskodtak erről. Fekvőbeteg intézeteink száma rohamosan fejlődött. 1946-ban Lengyeltótiban százhúsz ágyas tbc kórház kezdte meg működését. 1949-ben megnyitotta kapuit a száz ágyas mosdósi tbc-intézet. Időközben növekedett az ágyak száma a kaposvári és a marcali kórházban is.

Kaposváron és a megye más területein egymás után épültek a kisebb-nagyobb üzemek, gyárak. Megyénk azelőtt elmaradt települései rohamos fejlődésnek indultak. Siófok várossá nőtt és megszületett Somogy harmadik városa, Nagyatád. Ezzel az átalakulással párhuzamosan halad a gyógyítás fejlődése is. 1968-ban megnyitotta kapuit a siófoki négyszáz ágyas kórház. És most újra örülhetünk egy új város avatásának. Nagyatád kiemelkedő egészségügyi létesítménye lesz az ötszáz ágyas modern kórház.

A nagyatádi kórház több szempontból is számottevő helyet foglal el megyénk betegellátásában. Felépülésével olyan egészségügyi intézetet kap a lakosság, amely a mai követelményeknek megfelel. A kórházban és a hozzá csatlakozó rendelőintézetben a mai technika által létrehozott, fejlett orvosi készülékek és berendezések segítik majd a gyógyító orvos munkáját. Annak ellenére, hogy megyénkben sokat javult a fekvőbeteg ellátás, még ma sem tudtuk elérni az országos átlagot. (Az országos átlag tízezer lakosra 79 ágy, Somogy megye átlaga: tízezer lakosra 62,4 ágy.) A nagyatádi új kórház a megye ilyen gondjait is enyhíti majd. A kórház működésének legnagyobb jelentősége mégis az, hogy megoldja Dél-Somogy lakosságának korszerű ellátását. Eredményes munkája tehermentesíti a megye vezető kórházát, a kaposvári megyei kórházat. Ez lehetővé teszi a gyógyító munka minőségének javítását, megteremti azt a lehetőséget, hogy a megyei kórház Somogy egészségügyi ellátásának valóban irányító, tudományos központja legyen.

Most, hogy megyénk új városát, Nagyatádot üdvözöljük, örülünk annak, hogy ezt a várost úgy is köszönthetjük, mint a gyógyító munka egyik leendő fellegvárát.

Dr. Csáki László

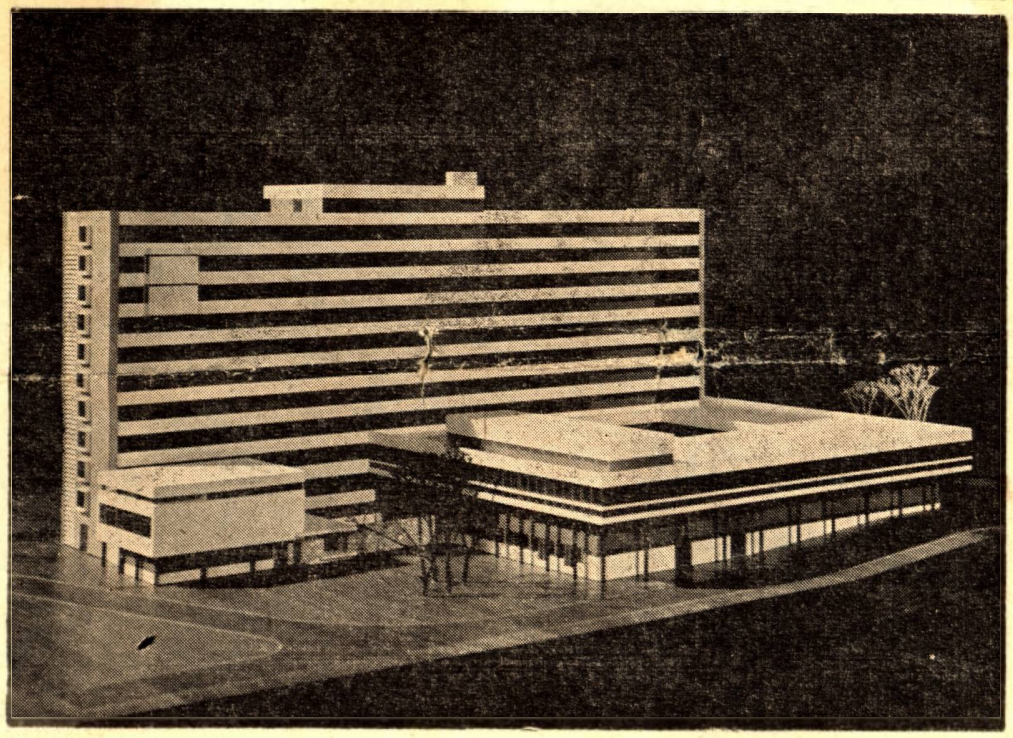

Műteremlátogatáson

JEGYESEK

Kisplasztikák, a népi mondavilág alakjai, irodalmi illusztrációk, mitológiai alakok, dekoratív jellegű ornamentális táblák — fából. Természetes elhelyezésükben harmonikus hatást, az élő közeg benyomását keltik. Félix Salten Bambi című regényének egy részlete villan fel emlékezetemben. A mókus mondja az öreg tölgy haláláról: »— Olyan gyorsan ment az egész — mesélte a mókus —, mi mindnyájan, akik ott laktunk a fán, elmenekültünk és szemtanúi voltunk, ahogy Ő egy óriási, vakító foggal átharapta az öreg tölgyet. A sebesült fa hangosan kiabált. Mindegyre kiáltozott, és a fog is kiáltott..., rettenetes volt hallani! Aztán a szegény szép fa lezuhant. Ki a rétre... Mindnyájan sírtunk.«

Rumi Attila műveinek láttán az ember úgy érzi, hogy a fa halála után is él. A fát mint anyagot a művészi megmunkálás kiaknázhatatlanul gazdag tárházának tartja. Alkotásainak egy része az anyagban készen talált szépségek meghagyására, ezeknek mint a tömör kifejezés segédeszközeinek felhasználására épül. Talán legszebb példái ennek a kisplasztikák, a mitológiai és a népi mondavilág alakjai. Különösen megnyerő ezek közül a Kalevala illusztráció, amit a művészi-technikai kivitelezés magas foka és érettsége fémjelez.

Első látásra úgy tűnik, mintha más felfogást képviselnének hasonlóan gazdag fantáziával, részletekig gondos alapossággal készített, díszítő célzatú ornamentális táblái, amelyek a belső építés ma ritkán alkalmazott és szép, de kétségkívül költséges lehetőségét jelzik. Csak alaposabb megfigyelés és átérzés oldja fel a látogatóban az ellentmondásosság érzését. Az ötvösmunkákra emlékeztető áttört felületek, a gazdag motiváció ellenére megmaradt és szerepet kapott a sajátos anyag: a fa.

A művek sokféleségéből és megoldásbeli különbségéből a legmegfelelőbb egyéni kifejezésmód kutatása, mesterségbeli gyakorlatozás és a technika fejlesztésének igénye tűnik ki. Az alkotó szerényen, halkan szól ezekről, műveiről, életéről.

Rumi Attila Kaposváron járt középiskolába, Pécsett a tanárképzőn szerzett diplomát. Nagyatádon vállalt állást; a művelődési ház művészeti előadója. Főiskolás volt, amikor jegyesek lettek: ő és a faszobrászat. Nem tanították mesterek. Somogy gazdag népművészete inspirálta. Szereti szűkebb hazáját, és művészetével az itt élő emberekhez kíván elsősorban szólni. Tervei között első helyen szerepel a néprajz mély, elmélyültebb tanulmányozása, hogy a népi formavilág és motívumkincs modern megfogalmazását szolgálhassa.

Késő délután volt, amikor a ház teraszán elbúcsúztunk. Az udvar cseresznyefáit fehér virágokkal szórta tele a tavasz.

Szabó István

Sanyi bácsi

Már nem emlékszem pontosan, hol találkoztunk először. A járási pártbizottságon vagy valamelyik tanácsülésen, esetleg egy értekezleten? Nem tudom. Később azonban már gyakrabban jöttünk össze. S a szám olyan természetesen állt rá a Sanyi bácsizásra, mintha világ életemben jól ismertem volna. Utólag visszagondolva nem is lehet másként hívni *Gémesi Sándort*, a Nagyatádi Városi Pártbizottság titkárát. Nemcsak a harminc évnyi korkülönbség, hanem egyénisége, az idegennel, a »gyerekkel« való bánásmódja határozza meg a közeledés tiszta, őszinte — és nem szégyellem bevallani — rajongással teli módszerét.

Sokszor ültem nála még járási titkár korában az első emeleti szobájában, s most a földszinten. Volt, amikor felvilágosítást, javaslatokat kértem tőle, de az sem volt ritka, amikor csupán »tisztelgő« látogatás címén nyitottam rá az ajtót. Általában az íróasztala mögött ült, szemüvege az orra hegyén pihent, s fölötte nézett a látogatóra meleg tekintettel.

Az íróasztal mögül sohasem tárgyal. Az ablak előtti asztalhoz ül, szembe a jövevénynyel, komótosan rágyújt az aznapi ki tudja hányadik cigarettára, néhány közvetlen mondat, és máris oldott a légkör.

Irodájának ablakából négy szép fenyőfát látni, a hátsó kerítésen túlról idesárgállik a kukoricás. Legutóbb hideg, szeles idő borzongatott odakint, a szobában jókedvűen mormogott az olajkályha. Nyugalom ülte meg a szobát, a lassú léptekkel közeledő tavasz derűje ott vibrált a levegőben. Soha jobb alkalom az őszinte beszélgetéshez.

— A gépkocsivezető, aki hozott bennünket, valamikor a tanítványa volt. Panaszkodott, hogy kemény, sokszor túl szigorú, hirtelen haragú embernek ismerte. Igaz ez?

— Igaz. Persze az emberi viselkedésben szerepet játszott a vérmérséklet, az ideológiai képzetlenség, a kispolgári türelmetlenség és az is, hogy a feladatokat gyakran formai, adminisztratív intézkedésekkel akartam megoldani. Nem sikerült és nem is sikerülhetett, mert saját magammal kellett először tisztába jönnöm. Megfizettem a tanulópénzt.

— Még most is türelmetlen?

— Természetesen. Énélkül előremenni nem lehet. De ez már egészségesebb, jogos türelmetlenség. A mércét meg kell találni.

— Sikerült?

— Nemrégiben töltöttem be ötvenhatodik évemet. Régóta keresem a legjárhatóbb utat, s próbálok különbséget tenni a jogos és a jogtalan türelmetlenkedés között. Van amikor még nem sikerül, bár ez a ritkább eset.

— A tanítói oklevél mellé matematika—fizika szakos tanári diplomát szerzett, tanár a marxizmus—leninizmus esti egyetemen. Ahogy hallottam, gyűlöli a sablonokat, mindig valami újat, jobbat akar. A munkában sokszor érte csalódás?

— Nem nevezném annak, de valóban előfordult, hogy olyasmi következett be, ami nem tetszett. Aztán voltak elképzeléseim, amelyek elrugaszkodtak a valóságtól, s nehéz volt rájönni, beismerni, hogy lehetetlent megvalósíthatatlant akartam keresztülvinni. Az emberekben viszont alig csalódtam. Azon ritka és szerencsés emberek közé tartozom, akik az emberekbe vetett hitüket és bizalmukat értékként kapták vissza. A közelmúltban bejött ide egy postás, valamikori tanítványom. Ezzel a gyerekkel annyi bajom volt, mint az egész iskolával. Egyik munkatársammal volt valami elintéznivalója, s véletlenül benyitottam a szobámba. A postás rámnézett és felkiáltott:

— Tanító bácsi! Nézze meg! Ez a nagy táska mind tele van pénzzel. Ezt mind rámbízták. Érti? Ennyi pénzt adtak a kezem alá. Ember lettem! Sanyi bácsi, ember lett belőlem!

— Így történt, és én boldognak éreztem magam. Az özvegyasszony ötödik gyerekének, az emberré vált postásnak szavai kimondhatatlanul jól estek.

Belekapaszkodom mondataiba, a boldogságról és az elégedettségről beszélgetünk. Azt szeretném megtudni, hogyan kapcsolódott egymáshoz életében ez a két fogalom.

— 1948-ban Szabadiban megszerveztük a dolgozók iskoláját, és egy csoporttal sikerült elvégeztetni a 7., 8. osztályt. Az egyszerű emberek belekóstoltak a tanulásba és megszerették. 1952-ben Csökölyben felállítottuk a politechnikai műhelyt, a szerszámokat a falubeliek adták össze, ki egy reszelőt, ki egy fűrészt. A korábban üresen kongó művelődési otthonban szindarabokat játszottunk és megtelt a nézőtér. Sikerült közvetlen kapcsolatot teremteni az emberekkel, s rájöttem, hogy minél több munkát fektetünk az emberek meggyőzésébe és nevelésébe, annál többet kapunk vissza.

— Így érzi ezt most is?

— Beszélhetnék most a dialektikáról, a mennyiségi és minőségi változások kölcsönhatásáról, de nem akarok filozofálni. Egyszerűsítsük le a témát szűkebb pátriámra, Nagyatádra, ahol a minőségi változásokban kellene előrelépni. Nemcsak hirdetni kell az üzemi demokráciát, hanem tartalommal is meg kell tölteni. A járási pártértekezlet úgy fogalmazta meg a tennivalókat, hogy az emberekkel való foglalkozást legalább a termelés technikai színvonalára kell emelni. Az üzem az eszköz, az ember a cél. Mindenkinek van jövője, segíteni kell abban, hogy ezt elérje. Az emberek nagy része nem ismeri a lehetőségeket, tájékoztatni kell őket erről. Hogyan érezze a nagyatádi munkás, hogy övé a gyár, ha nem hallgatják meg és csupán olyan fontosnak tartják, mint az egyik gépet? Tudatosítani kell, hogy az erkölcs is termelőerő, és egyre inkább az.

— Már régóta a nyelvemen van a kérdés, de nem mertem előhozakodni vele. Mióta bácsizzák?

— Húsz éve. Legalább húsz éve. Nem szeretem hivatalos hangon megszólítani az embereket, s miután soha senki nem élt vissza a Sanyi bácsi megszólítással, ez olyan természetes számomra, mintha Gémesi elvtársnak szólítanak.

— Népszerű Atádon, mindenki ismeri.

— Ez nem a személyemnek szól, legalábbis remélem, hogy nem annak. Örülnék, ha azt a munkát becsülnék meg, az volna a népszerű, amit végzünk, s aminek a szolgálatában állok 1956 óta.

A városi párttitkár tevékenysége és személye elválaszthatatlan egymástól. Sanyi bácsiban nemcsak a tapasztalt kommunistát, hanem az őszinte, becsületes embert is tisztelik. Felnéznek rá.

A szabadi kántortanítóból városi párttitkár lett. Nem véletlenül.

Saly Géza

A gyógyfürdő jövője

Az 1900-as évek elején olajkutató fúrásokat kezdeményeztek Nagyatádon és környékén. Olajat ugyan nem találtak, de jól hasznosítható termálvízre bukkantak. A Széchenyi tér I. számú kútját 1906-ban fejezték be. A következő évben megnyílt a termálfürdő, amely számottevő anyagi hasznot hozott, pedig csak a nyári idényben volt nyitva. 1908-ban *dr Hankó Vilmos* vegyi analízist végzett, és ennek alapján 1910-ben gyógyfürdő jellegűvé nyilvánították. Az első világháború alatt és az azt követő években a fürdő *dr. Bienenfeld Mór* igazgató működése idején gyümölcsöző vállalkozás volt. A II-es számú kút fúrását 1930-ban kezdték, s 1931-től működik. Ennek analízisét 1934-ben *dr. Emszt Kálmán* végezte el. Azóta többször is — 1961-ben, 1965-ben, 1966-ban, 1967-ben — végeztek vegyvizsgálatot.

A két kút vize nagyjából azonos összetételű, alkálihidrogénkarbonátos termál víz, csak hőfokukban különböznek egymástól. A gyógyvíz jelentősége óriási Dél-Somogy mozgásszervi betegeinek ellátásában. Kiválóan alkalmas gyomor- bélhurutok és epeutak megbetegedéseinél ivókúrára. Fogínysorvadásnál, foglazulásnál szájfürdőre, fogínymasszázsra nagyszerűen bevált. Légzőúti megbetegedések gyógyításánál inhalációs formában igen eredményes. A két világháború között a gyógyfürdő lelkes propagálója, Bienenfeld doktor mellett, a tragikus véget ért utolsó köpülyöző orvos *Surányi* doktor volt.

A nagyatádi gyógyfürdő és reumaszakrendelés beindulásakor, 1969. november 1-én hármas célt tűztünk magunk elé: 1. Modern fizikobalneoterápiás eljárások bevezetése; 2. A hozzáértő személyi állomány kialakítása és összekovácsolása; 3. Gyógyfürdőnk adottságainak propagálása tudományos vonalon és a nagyközönség számára. 1970-ben 2145 mozgásszervi beteget vettünk gondozásba.

FORGALMI ADATOK 1970-BEN:

Reumaszakrendelés	7 061 fő
Fizikoterápia	11 996 „
Masszázs	6 688 „
Iszapkezelés	1 895 „
Gyógyszeres pakolás, torna, vízalatti- és fogínymasszázs	2 378 „

FÜRDŐNK FORGALMA:

Kádfürdő	22 950 db
Közös fürdő	13 233 „
Kabin	14 001 „
A strandok forgalma	11 297 „
Társadalombiztosítási fürdőutalvány	21 061 „
Ruha-lepedő-hajszárító kölcsönzés	3 987 „

Bevételünk 1970-ben 391 000 forint volt, ezzel szemben a kiadás 468 000 forint. Véleményem szerint a fürdő dolgozóinak és a költségvetési üzem vezetőségének összefogásával, korszerűbb fűtési módszer bevezetésével a fürdő is nyereségessé tehető.

A személyi állomány az egyre növekvő betegforgalom mellett is igyekszik a feladatát a lehető legjobban ellátni. Egy orvos, négy asszisztens, két masszőr, négy fürdős, két gépész, két pénztáros és két takarítónő dolgozik a fürdőben. Továbbképzésüket munkaértekezletek és ún. »szombat-déli« továbbképzések formájában folyamatosan biztosítjuk. A fentiekből kitűnik, hogy az intézmény zömmel egészségügyi, gyógyító feladatokat lát el, s csak elenyésző a csupán tisztasági szerepe.

Gyógyfürdőnk hírnevének növelésében szép eredmények vannak. A Magyar Allergológiai Társaság 1970. szeptember 26-án Kékestetőn tartott tudományos ülést. Itt számoltunk be gyógyvízünk inhalálásával szerzett tapasztalatainkról. A nagyközönség számára a Magyar Vöröskereszten keresztül végzünk ismeretterjesztő előadásokat.

További terveink, feladataink: A fürdő épületének külső és belső csinosítása. Szeretnénk a strandot felújítani és bekapcsolni a vízműhálózatba. Az egyes számú kút felújítását, súlyfürdő kialakítását, és egy korszerű tornaterem megépítését tervezzük.

A fürdő forgalmának növekedését belső rendjének megszilárdulását, presztizsének növekedését a terápiás rész beindításának köszönheti. A nagyatádi tisztasági és gyógyfürdőt másfél évi gyógyító munkája alapján már nyugodtan nevezhetjük ambulans mozgásszervi rehabilitációs központnak.

Dr. Nyeső József

Vízre száll a kacsatábor a gazdaság mikei taván.

KACSÁVAL IS LEHET „NAGYHALAT" FOGNI

Aranyérmek, nagydíjak — Külhoni sütőkben pirul a szárnyas

Leáldozott azoknak az időknek, amikor kiolvashattuk egy vállalat nevéből, hogy mivel foglalkozik. Ugyancsak melléfognánk, ha neve után az Alsó-Somogy megyei Halgazdaságról azt gondolnánk; tavaikat kizárólag a haltenyésztésnek szentelik.

Öt évvel ezelőtt, »bátortalanul« ötvenötezer pecsenyekacsát neveltek fel. Az éhes kassza ujjongott az ötletnek. A gazdaság vezetői elkészítették a számvetést: ha felhagynának a sertéshizlalással — a település már korszerűtlen volt — és erejüket a halnak meg a kacsának szánnák, a legjobbak közé verekedhetnék magukat.

Nem mintha hatvanhatig szégyenkezniük kellett volna. 1958 óta mezőgazdasági kiállításon szerzett első díjak, aranyérmek és haltenyésztési nagydíjak jelezték a gazdaság útját. Ám aki egyszer belekóstolt a dicsőségbe, senkit sem akar maga elé engedni.

1967-ben 140 ezer, 1969-ben 269 ezer, tavaly pedig 336 ezer pecsenyekacsa nőtt fel a halgazdaság tavain. A »vízibaromfit« a Kaposvári Húskombinátnak szállították, de nem maradt sokáig a megyeszékhelyen. Az ízletes húsú szárnyast napok múlva külhoni sütőkben pirították ropogósra.

Elégedett a halászmester, jól telelt a ponty.

Az Alsó-Somogy megyei Halgazdaság egyezséget kötött a somogyi és a zalai fogyasztási szövetkezetekkel is. A nyolc-tíz napos kacsák ezreit adták el a háztáji gazdaságoknak. A halgazdaság a kezdet kezdetén még maga is úgy vásárolta a tenyészteni való kacsát. Azóta keltetőjük van.

Vásároltak mocsári kotrót, dóserlapos lánctalpast, csónakmotort, önetetőt a halaknak, iszaprobbantó berendezést — még felsorolni is sok.

A gazdaság területének hatvan százalékán haltenyésztéssel foglalkoznak. Évente 650—700 mázsa saját nevelésű ivadékot engednek a tavakba. Messze földön híres a gazdaság ponty- és harcsaállománya, de szépen haladnak a süllő, a compó és a csuka tenyésztésével is.

Kanizsai Gyula főkönyvelő kimutatása szerint tavaly hétezer mázsa halat adtak el. Vitték a Német Szövetségi Köztársaságba, Ausztriába, Olaszországba és az NDK-ba is.

A halgazdaságnak Nagyatád a központja, egy északi (Varászló—Mórichely) és egy déli (Simongát—Szulok) kerületből áll. A mintegy háromszáz dolgozó nem panaszkodhat, jobbak a kereseti lehetőségeik és szép nyereségrészesedést vehettek fel. A gazdaság vezetői állandóan számolnak, miként gyarapíthatják a közös forintjait. Nemrégiben például valaki a homlokára ütött: a keltetőgép nemcsak a bolyhos kiskacsákat csalja elő a tojásból. Volt elég kapacitásuk, hát ráálltak a csibekeltetésre is.

A csibékkel is ezrek akadnak a halgazdaság hálójába.

P. D.

A névadóhoz méltón

Városunk legfiatalabb nevelési intézménye, a kollégium csupán három éves. Az iskolákhoz viszonyítva »zárt« intézmény, kevesen ismerik. Létrehozását társadalmi szükséglet sürgette. A várostól való távolság, a rossz közlekedés megnehezítette, néha kirekesztette a továbbtanulásból a tehetséges munkás, paraszt származású tanulókat. Gondot okozott az osztatlan iskolákból való továbbtanulás, a hátrányok pótlása.

A kollégium beiskolázási területe elsősorban a nagyatádi járás, de megyénk más járásából is vannak itt tanulók az iparitanuló és a középiskolás helyeken. Az intézmény negyven általános iskolás, hatvan szakmunkás és kilencvenkét középiskolás tanulónak nyújt otthont. És nemcsak szociális igényeket elégít ki, hanem nagy szerepet vállal a szocialista közösségi ember formálásából is. Világosan megfogalmazott célkitűzések megvalósításáért dolgozunk. Úgy alakítjuk tanulóink gondolkodásmódját, hogy magukénak érezzék társadalmi céljainkat.

A kollégiumban is, mint az iskolákban a legfőbb munka a tanulás, amelyhez nyugodt feltételeket biztosítunk. A tanári segítség, a tanulók közös munkája hozzájárul a jobb tanulmányi előmenetelhez. A hiányok pótlására, a nehézségek tisztázására heti harminc órában szaktanárok korrepetálnak. Különféle segédanyagok is segítik a tanulmányi munkát. Ilyenek a tv-készülékek, a rádiók, a magnetofonok, a lemezjátszók, a filmvetítő, a térképek és mindenekelőtt a könyvtár. A tanulmányi munka után kutatjuk tanulóink egyéni képességeit, érdeklődését, hogy segítsük pályaválasztásukat is. Tapasztalataink egyeztetjük az osztályfőnökökkel és a szülőkkel.

Nagy gondot fordítunk a fiatalok erkölcsi, politikai, világnézeti nevelésére. Rendszeres sajtó- és marxista köri foglalkozásokon, etikai és politikai beszélgetéseken vesznek részt a tanulók, tv- és rádióadásokat hallgatnak közösen. Különféle napi- és hetilapok, folyóiratok állnak tanulóink rendelkezésére. Mindez hozzájárul kollégistáink politikai fejlődéséhez.

A harmonikus nevelésben fontos szerepet kap a kulturális munka. Tanulóink művelődési, szórakozási igényének irányát és arányait kívánjuk befolyásolni, és ápolni haladó és intézeti hagyományainkat. Szervezett mozi- és színházlátogatások, irodalmi, zenei, kollégiumi estek, szavalóversenyek, szellemi vetélkedők, különböző megemlékezések, vidám közösségi rendezvények alkotják művelődési programunkat. Hagyományos, évről évre megismétlődő rendezvényünk az intézeti nap, amelyet névadónk, József Attila emlékére rendezünk meg gazdag kulturális és sportprogrammal. Gondot fordítunk a fizikai munka megszerettetésére is. A kollégium belső és külső környezetének csinosítása, az udvari sportpályák megépítése, az egyéni és önkiszolgálás kialakult rendszere tanulóink dicséretes hozzáállását bizonyítja. Szívesen vették ki részüket a közhasznú társadalmi munkából is, örömmel dolgoztak városunk szépítéséért.

Sportpályáinkon sokféle sportolási lehetőség van. Tanulóink élnek a lehetőségekkel. Különféle háziversenyeket rendeznek, a társintézmények és társkollégiumok között baráti sporttalálkozókat szerveznek.

A kollégium egész életét átfogó feladatok végrehajtásában nagy szerepet tölt be a diákönkormányzat. A diáktanács, amelyet a kollégium növendékei saját soraikból választanak, felelősséggel vezetik a közösségeket.

Horváth István

Iszapoló gépsort vásároltak

A jubileumot a városban ünneplik

A városban kevesen tudják, hogy most tíz esztendeje alakult meg a Rinya-menti Vízgazdálkodási Vállalat Nagyatádon. Pedig az a munka, amelyet egy évtized alatt végeztek, megérdemli, hogy szó essék róla.

A társulat érdekeltségi területe — a tsz-ek, az állami gazdaságok és az állami erdőgazdaságok földjei — 193 000 katasztrális hold —, amelyeken a közcélú csatornák hossza 1300 kilométer. Amikor a társulat megalakult, húszéves mulasztást kellett pótolnia. Először nem is gondolhattak rendszeres karbantartásra, a felújításokat kellett végrehajtaniuk. S ehhez a nagy munkához nem voltak gépeik, mindent kézzel kellett elvégezniük.

1965-ben vásároltak először gépeket. Ma már a társulatnak öt kotrógépe, hét tehergépkocsija, traktora és számos olyan gépe van, amelyekkel a felújítások mellett a rendszeres karbantartást is elvégezhetik.

A tsz-ek, állami gazdaságok igényei követelték meg, hogy a társulat bővítse tevékenységi körét. 1966-tól foglalkoznak agronómiai tervezéssel és kivitelezéssel, kémiai talajvizsgálattal és szaktanácsadással. A műszaki tervező csoport a tagok megrendelésére elkészíti az üzemi csatornák műszaki terveit és szállítja a szükséges betonelemeket is.

A technikai bázis fejlesztésének eredményeképpen a társulat gyorsítani tudta munkáját, s a jubileum alkalmával arról adhatnak számot, hogy 600 kilométer csatorna felújítása elkészült, s biztosítva van rendszeres karbantartásuk is.

Hamarosan ismét fejleszt a társulat. Iszapoló gépsort vásárolnak, amely lehetővé teszi, hogy az eddigieknél rövidebb idő alatt végezhessék el feladataikat továbbra is a társulat tagjainak megelégedésére.

Nagyatád

A SOMOGYI NÉPLAP KÜLÖNKIADÁSA
Szerkesztette: JÁVORI BÉLA
Szerkesztőség: Kaposvár, Latinca Sándor u. 2.
Telefon: 11-510, 11-511
Kiadja a Somogy megyei Lapkiadó Vállalat, Kaposvár, Latinca Sándor u. 2.
Telefon: 11-516
Felelős kiadó: Domján Sándor
Ára: 1 Ft.
Eng. sz. 93 956/971
Készült a Somogy megyei Nyomdaipari Vállalat kaposvári üzemében, Kaposvár, Latinca S. u. 6.
Felelős vezető: Mautner József